

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inostranstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Oderuštvo se spet pojavlja

Pet let je že minilo, odkar so se zaprla vrata naših zadružnih denarnih zavodov, katerih je našel naš kmet v hudi potrebi posojilo. Obrestna mera sicer ni bila huda, če je bilo poroštvo pri zadrugah z neomejeno zavezo, kjer mora zadružnik za vsako posojilo, pa naj si bo en sam tisočak, jamči z vsem svojim premoženjem za vse dolge zadružnikov. V početkih tega zadružništva je prepadlo na ta način zaradi slabega vodstva posojilnic lepo število manjših posestnikov in so se v temeljih zamažali prej trdni gruntni.

Res so pogoji za posojila pri naših zadrugah trdi, toda pomisliti moramo, kako se je godilo našemu kmečkemu dolžniku, dokler so ga imeli v pesteh razni vaški oderuhi. Za majhno posojilo je moral dolžnik upniku že naprej odšteti obresti, mimo tega pa je moral delati leto in dan tlako oderuhu, kar je zneslo marsikdaj več kakor vse posojilo. Dolga leta urejenega kreditnega gospodarstva pri naših zadrugah smo vzklicali: »Hvala Bogu, da so ti trdi časi za nami!«

Ko so se pa zaprle za našega kmeta posojilnice, je spet oživel stari način iskanja posojil pri vaških oderutih. Ne bi verjeli samemu pripovedovanju nesrečnih dolžnikov,

ki sta jih pognali neurje ali bolezen v te brez srčne roke, toda pred nami leži zadolžnica, ki se glasi takole: »Podpisani Janez Podbregar, posestnik v Ribjem potoku, dolguje Štefanu Trdini 1000 dinarjev. Prostovoljno se zavezuje, da bo plačal za tri mesece tega posojila celoletne obresti po 15%. Če bi do 1. oktobra l. 1936. ne vrnil posojila z obrestmi vred, se pa zavezuje podpisani, da prepusti Štefanu Trdini njivo vl. št. 317., k. o. Ribji potok, v popolno, neomejeno in takojšnjo last. Ribji potok, dne 1. julija l. 1936. Janez Podbregar«

Take in podobne zadolžnice prejemajo iz raznih krajev. Čudno je, kako so vse te strahotne zadolžnice podobne druga drugi, prav kakor bi imeli tudi vaški oderuhi svoje društvo, na drugi strani pa občudujemo angelško potrpežljivost dolžnikov, da ne ovadijo krvosesov državnemu tožilstvu. Naravnost strah je postalo takšnega siromaka, ko so mu rekli, naj naznani oderuha.

Edini izhod iz tega strašnega stanja je zopetno delovanje naših kreditnih zadrug in ne moremo dovolj glasno zahtevati: Rešite že vendar enkrat vprašanje kmečkih dolgov in vzpostavite delovanje naših kreditnih zadrug.

Družba sv. Cirila in Metoda je še zmerom potrebna

V začetku preteklega tedna je bil Maribor v državnih zastavah na čast Družbi sv. Cirila in Metoda, ki je imela predzadnji torek na praznik v Mariboru 47. občni zbor. Že na večer poprej so prispeli v Maribor funkcionarji in številni člani družbe in se zbrali v Narodnem domu na zaupnem sestanku, na katerem so obravnavali najbolj pereča vprašanja naše narodne obrambe. Poročila na tem sestanku so bila stvarna in polna žalostnih resnic. Služila bodo za predavanja v posameznih podružnicah.

Zbor na praznik, ki se je tudi vršil v Narodnem domu, je otvoril prvomestnik družbe g. inž. Janko Mačkovšek in po pozdravu zborovalcev in odličnih zastopnikov javnosti orisal težavni položaj naših narodnih manjšin na Primorskem in Koroškem, kjer krvave in omahujejo naši tojaki pod težo neznosnih razmer. Tem ljudem bo treba v bodočnosti posvetiti največ pozornosti.

Sledili so govori raznih zastopnikov. V imenu g. bana je izpregovoril načelnik prosvetne uprave profesor g. Breznik, v imenu »Luba koroških Slovencev narodni poslanec« Doberssek, v imenu Zveze kmečkih fanov in deklet g. dr. Rosina iz Maribora kot zastopnik Učiteljskega društva za Maribor prvi breg g. Vanda, za Zvezo Maistrovih borcev in Narodno odbrano profesor g. dr. Dolar, v imenu mariborske sokolske župe g. dr. Gorišek, narodni poslanec g. dr. Jančič, predsednik podružnice Družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru g. dr. Lasič in drugi.

Iz tajniškega poročila g. dr. Ivana Grudna povzemamo, da šteje družba 11 delujočih, 8 novih, odnosno na novo oživiljenih in 13 nedelujočih podružnic. Družba podpira po svojih močeh obmejne šole in one na

Kočevskem. Ponos družbe pa je nova narodna šola v Gradišcu tik ob meji, ki je stala nad 279.000 Din. Vseh članov šteje družba nad 10.000. Za božič je obdarovala 38 šol na severni meji, 14 v Prekmurju in 24 na Kočevskem.

Iz blagajniškega poročila g. Ludvika pa vidimo, da so znašali dohodki družbe okoli 627.000 Din, a izdatki okoli 608.000 Din. Celotna čista imovina družbe je znašala ob koncu decembra lanskega leta nad tri milijone dinarjev.

Odbor družbe je ostal stari. Le namesto pokojnega Antona Hrena je bil izvoljen strokovni učitelj g. Ivan Robnik iz Celia, namesto dr. Frana Tekavčiča pa g. dr. Matej Senčar iz Ptuja. V odbor je bil pritegnjen tudi predsednik akademske družbine podružnice g. Stare, da bi se na ta način akademska mladina pritegnila v večji meri k delu v družbi. Na predlog gimnazijskega ravnatelja g. dr. Dolarja iz Kranja je bil ustanovljen sklad »Kočevski dinar« za zgradbo slovenskega doma v Kočevju. Sklenjeno je bilo tudi, da bo drugo leto občni zbor družbe v Kočevju. Na koncu je predsednik Zveze Maistrovih borcev in Narodne odbrane profesor dr. Dolar iz Maribora prečital tole resolucijo:

Družba sv. Cirila in Metoda je v današnji narodni državi še zmerom potrebna. — Zavedajmo se, da sta ne samo Podravie in Pomurje, marveč bolj ali manj vsa Slovenija obmejno ozemlje in kot tako pomoči Družbe sv. Cirila in Metoda potrebno. — Pozivamo vse, ki iz kateregakoli vzroka stoje ob strani, da stopijo v naše vrste. — Rotimo Slovence, da politična opredeljenost nikoli ne sme tako daleč, da bi nas vezala z narodnimi nasprotniki. — Spoštujemo naše državne meje, vendar pa zahtevamo, da imajo naše narodne manjšine toliko kulturne svobode onkraj mej, kolikor je imajo manjšine v naši državi. — V svoji dinastiji vidimo edino rešitev, zato smo ji vsak čas pripravljeni dati največje žrtve.»

Svetozar Pribičević umrl

Iz Prage je prispela vest da je v torek ponoči umrl v tamkajšnjem sanatoriju bivši jugoslovenski minister g. Svetozar Pribičević. V Pragi je bival že več tednov. Proti koncu avgusta je zbolel na pljučih, da so ga morali prepeljati v sanatorij, kjer so zdravniki ugotovili, da ima tvor na pljučih. Temu se je pridružila pljučnica, ki ji je podlegel.

Svetozar Pribičević se je rodil kot sin učitelja 26. oktobra l. 1875. v Kostanjici v Liku. Dokončal je realno gimnazijo v Karlovcu in študiral potem filozofijo v Zagrebu in Pragi. Po nekaj letih službovanja na gimnaziji se je posvetil publicistiki in cenoval v Zagrebu srbski list »Srbobran«. Bil je pred vojno soustanovitelj Srbsko-hrvatske koalicije in tudi sicer vpliven politik jugoslovenske smeri. Znan je zagrebški veleizdatniški proces proti njemu in njegovima bratoma Valerijanu in Adamu. Svetozar je bil takrat že obsojen, a je bil zaradi aboliranja procesa spet oproščen.

Ob ustanovitvi Jugoslavije je bil prvi jugoslovenski minister za notranje zadeve, L.

1921. je bil še enkrat minister za notranje zadeve, nato pa v naslednjih letih večkrat minister za prosveto.

V prvem povojnem letu 1919. je v Sarajevu s svojimi somišljeniki ustanovil Demokratsko stranko. Ustava iz l. 1921. je bila v glavnem njegovo delo. L. 1924. se je Pribičevićeva struja ločila od Davidoviča in ustanovila Samostojno demokratsko stranko, ki se je l. 1927. spoprijela s Stjepanom Radićem, kar je imelo za posledico ustanovitev Kmečko-demokratske koalicije. Sledilo je usodno leto 1928., ko je radikalni poslanec Puniša Račić v narodni skupščini ustrelil pristaša Kmečko-demokratske koalicije Pavla Radića in dr. Basarička, a Stjepana Radića je nevarno ranil, da je pozneje podlegel poškodbam.

Sledila je vladavina 6. januarja l. 1929. Politične okoliščnosti so nanesle, da je Svetozar Pribičević zapustil državo. Bival je najprej v Pragi, pozneje se je preselil v Pariz. Pred nekaj tedni je že bolan prispel v Pra-

go, kjer pa se mu je zdravje tako poslabšalo, da so ga morali prenesti v sanatorij. Tu je podlegel zahrbtni bolezni.

Ime Svetozarja Pribečevića je temo spoje no z borbami našega naroda za osvoboditev in z zgodovino naše mlade države.

Zakaj še ni pogajanj o tekstilni kolektivni pogodbi

Banska uprava v Ljubljani je izdala tole sporočilo: »V ponedeljek 14. t. m. bi se bila morala začeti pogajanja o predlogu kolektivne pogodbe tekstilnih delavcev, ki ga je izdelalo društvo podjetnikov tekstilne stroke za dravsko banovino v Ljubljani. Pogajanja bi se bili morali udeležiti za podjetnike članji omejenega društva, za delavce pa delavski zastupniki ob posredovanju inspektorja dela. Pogajanja se niso mogla začeti, ker delavstvo v tekstilnih tvornicah v Kranju in Škofji Loki še ni izpraznilo zasedenih zgradb. Posredovanje banta, da se stavka povrne v zakonito obliko in da se v ta namen v znak spoštovanja tuje lastnine zlasti izprazni neoporičeno zasedeni tvorniški prostori, je uspelo v vsej banovini razen v tvornicah v Kranju

in Škofji Loki. Povsod so zmagali trezni razum, pravna zavest in disciplina, samo v Kranju in Škofji Loki je delavstvo pod vodstvom maloštevilnih neodgovornih prevratnežev ostalo nedostopno za vse razloge in za vse priporočanje.

Če se tedaj pogajanja o kolektivni pogodbi niso mogla začeti, kakor je bilo zamišljeno, so temu krivi delavci v tekstilnih tvornicah v Kranju in Škofji Loki. Za vsak dan, ki na ta način gre v izgubo, so odgovorni oni. Obratstvo, ki je poklicano, da štiti splošne koristi in koristi skupnosti, ne more prekrizanih rok gledati, kako večina razsodnega delavstva trpi škodo zaradi nerazsodnosti manjšine. Ukrenjeno je, da se razsodnemu delavstvu izpolnijo obljube, ki so mu bile dane.

Politični pregled

V nedeljo in ponedeljek se je vršilo v Bratislavi v Českoslovaški

zasedanje stalnega sveta Male Antante

Pred zaključkom zasedanja so predsednik jugoslovenske vlade in minister za zunanje zadeve dr. Stojadinović, predsednik českoslovaške vlade dr. Hodža, rumunski minister za zunanje zadeve Antonescu in českoslovaški minister za zunanje zadeve dr. Krofta sprejeli novinarje. Českoslovaški minister za zunanje zadeve dr. Krofta, ki je zdaj predsednik stalnega sveta, jim je prečital sporočilo o zasedanju. Iz poročila je razvidno, da bodo države Male antante, Českoslovaška, Rumunija in Jugoslavija, nadaljevale dosedanje politiko miru in lastne varnosti. Države Male gospodarskem področju z vsemi državami, ki ga načelom ostanejo zveste z sosed hudo

da se okrepi ugled Društva narodov, katere jih navdaja enaka dobra volja in so za to, ohraniti najboljše razmere in glede na dogodek v Španiji izjavljajo, da bodo sterko prej odločno izvajale politiko nevmešavanja v antante so volne sodelovati na političnem in notranje zadeve katerekoli države. Sporočilo je tudi naglašalo, da je stalni svet Male antante posvetil posebno pozornost vprašanju poglobitve gospodarskega razmerja med vsemi tremi zaveznicami in vnašanja zblizanja na tem področju z drugimi državami. Prihodnje redno zasedanje sveta Male antante bo v Ženevi ob priliki skupščine Društva narodov.

Iz Varšave poročajo, da

po obnovi vojaške zveze med Poljsko in Francijo sledita še poglobitev sodelovanja na gospodarskem področju.

V Varšavi se je več dni mudil francoski trgovinski minister Bastide in imel važne razgovore s poljskimi državniki o gospodarskem sodelovanju obeh držav. Skleneno je bilo, naj se kolikor le mogoče pospešujejo medsebojni stiki francoskih in poljskih industrij in trgovcev. Trgovinska pogodba med obema državama bo izpopolnjena.

Med Rusijo in Norveško je zavladala velika napetost.

Ruska vlada je protestirala pri norveški vladi, ker je ta dovolila, da je Trockij na njenem ozemlju pripravil zaroto proti sedanjim ruskim vladavinam.

Na podlagi dokaznega gradiva iz moskovske obravnave proti Zinovjevu in tovarišem in raznih drugih listin, ki jih je dostavila norveški vladi, je ruska vlada zahtevala od Norveške, naj takoj izžene Trockega in na ta način onemogoči nadaljnje rovarjenje proti Stalinu. Norveška vlada je na to zahtevo odgovorila, da je nepristranska preiskava norveških oblastev ugotovila, da se Trockij ni pregrešil zoper gostoljubnost in da ne drže dokazila, ki jih je predložila ruska vlada. Kljub temu pa je norveška vlada v toliko ugodila želji Moskve, da je internirala Trockega v samotnem okraju in mu onemogočila vse stike z zunanjim svetom. Ruska vlada se s tem ne zadovoljila in je poslala norveški vladi zahtevo, naj se Trockega takoj izžene, odnosno izroči ruskim oblastem. Če norveška vlada tudi te zahteve ne bo ugodila, napovedujejo v Moskvi prekinitev državnih odnosov med Rusijo in Norveško.

Grška vlada je predložila kralju v podpis zakon, s katerim se postavlja komunizem v Grčiji izven zakona.

Zakon določa zelo stroge ukrepe proti vsakomur, ki bi kakorkoli širil komunizem.

Bratomorna vojna v Španiji se nadaljuje z nezmanjšano krutostjo.

Uporniki so v noči od sobote na nedeljo vkorakali v San Sebastian.

ki so ga v teku noči izpraznile vladne čete skoro brez boja. Vladne čete so se umaknile proti Bilbau, kjer so zgrajene močne utrdbe. Tu so vladne čete nakopčale ogromne zaloge orožja in municije ter upajo, da se bodo moge uspešno uprati nadaljnjemu napredovanju upornikov. Vladne čete so odbile napad upornikov na Malago. Uporniki so se morali umakniti

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

11

Peter je kosil ob poti travo. Sonce je bilo že visoko, pa še ni dobil zajtrka. Ženo je sicer pogrešil, a ni vedel, kam je izginila. Vprašal je očeta, da mu ni dal odgovora.

»Pa še oče naj pridejo,« ji je naročil, preden jo je odslovil. »Tudi s Petrom bova govorila.«

Sklepi, storjeni v župnišču so se zrahljali že med potjo. Gobarica je prispela v Zakotje s povešenim obrazom. Oči so jo izdale, da je jokala.

»Ni res!« je udaril ob mizo, čeprav se je spomnil, da mu je Lenčka položila roko okrog pasu, zaradi česar jo je pokaral.

»Res je bilo res,« je pričal stari oče. »Ljudje so gledali za vama... Sram vaju bodi!«

Peter je planil pred očeta: »Tedi ste vi, ki delate zmešnjava? V roki molek, v srcu pa laž in sovraštvo!«

»Kar sem videl, bom izpovedal pod prisego. Greha ne bom prikrival.« Starcu se je utrnila solza. Strašne reči je doživel pod nesrečno zvezdo.

On pa je tulil in razgrajal: »Prepovedam vam vsako vmešavanje v moje zadeve. Na k'oni pri peči je vaše mesto. In otroka se nimate več dotakniti!«

Hči je zagovarjala očeta in psovala Lenčko. Prepir je odmeval po vasi; v večernji tišini se je razumela vsaka beseda.

Naposled so zaročijani kluči. Peter je zaklenil omaro in čum nato, pa tudi kaščo in podstrešje. Spat so odšli brez večerje. Peter na seno. Minka pa je bedela z otrokom pri peči in oče je slonel na zapečku. Vso noč sta se menila, kako bosta izvojevala pravico.

»H gospodu župniku poidem,« jo je dvignila rešilna misel. »Zatožila ga bom zaradi Lenčke. Župnik ga mora posvariti. Morda bo pa le zalegla njegova beseda.«

Oče je pohvalil njen sklep ter jo izpodbujal, naj nikar ne odlaš. »Najprej h gospodu župniku zaradi Lenčke, nato pa na sodišče, da ti ne bo zaklenal. Ako ti ne bodo verjeli, da za pričo mene Oha ga bova že ugnala.«

Drugi dan je Gobarica res stonila v župnišče. Prispela je vsa oblokana in bleda, ker se nemoči ni naspala. Trajalo je precej dolgo, preden mu je iznela svoje dolge litanije.

Župnik je bil skrben in moder duhovnik. V vsakem kotu svoje župnije je imel svoje zastupnike, zato so mu bile razmere tudi pri Gobarici dobro znane. Vzdičevanje mlade ženi ce ni prav nič izpremenilo njegove sodbe. »Peter ni vsega kriv,« se je glasilo njegovo mnenje. »Vsa okolica nima tako pridnega, skrbnega in varčnega človeka. Res ima morda tudi svoje napake, pa tudi vaše vedenje ni morebiti tako, kakršno bi moralo biti. Mož je glava in žena se mu mora pokoriti.«

Minka se je izgovarjala na očeta.

Duhovniku se je zresnilo lice: »Mož vam mora biti več kakor oče. Starši naj se ne vtikajo v take zadeve. Stari ljudje so marsikje krivi predira med zakonci.« V potrdilo ji je navedel nekaj domačih zgledov in izrekov cerkvenih učenikov.

»Zameri se mi, je zaradi Lenčke, mu je pretrgala besedo. »Zakaj mi je napravil to sramoto?«

»Ali imate dokaze? Na kaj opirate svojo obdolžitev?«

»Videli smo ga pri belem dnevu...«

»Kje ste ga videli?« je zanimalo duhovnega očeta.

»Ob cesti na ograji...«

Župniku je uhlajalo na smeh. »Na ograji se ni moglo zgoditi nič takega...« je zmajeval z rameni.

»Nato je prišla mimo tista Lenča...«

»No in potem?« je poizvedoval nadalje.

»Potem ga je prišla za roko...«

»To še ni nič hudega, ako niste opazili še kaj drugega...«

»S seboj ga je odvedla. Zakaj pa hodi od doma?« je dokazovala njegovo krivdo.

»In kdaj se je vrnil?« je vprašal najbolj važno.

Povedala mu je, da je prišel šele proti večeru.

»No, vidite. Vaše sumničenje nima prave podlage. Vse skupaj sama gola domišljija.«

»Doma je potem razgrajal in psoval očeta. In meni je vse pozaklenil...«

»A tako! Duhovnik bi bil naposled res kaj mislil. Prej bi se je moral prepričati, kako je prišlo do razsažanja.«

Minka je povedala resnico. Z očetom sta ga prišla zaradi Lenče. In beseda je dala besedo...

»I seveda.« Duhovnik je slutil, kako je prišlo do spora. Mož je razvnelo, ker ni zaslužil takih očitkov. Morda ima je celo dokazoval nedolžnost, pa ga nista hotela prav umeti.

z velikimi izgubami. Prav tako je bil odbit napad na fronti na Sieri Guadarrami. Obstreljevanje Alcazarja od vladnih čet se nadaljuje. Na saragoški fronti so miličniki pogнали upornike pri Siauezi za dva kilometra daleč nazaj in zaplenili mnogo orožja in municije.

Vrhovni arabski mufti je izdal včeraj v zvezi s proglasitvijo obsednega stanja v Palestini.

Razglas na vse Arabce, v katerem jih poziva na sveto vojsko proti Angležem.

V razglasu pravi, da se morajo Arabci boriti do zadnjega moža in do poslednje kaplje krvi tako dolgo, dokler se ne osvobodijo angleškega suženjstva. Kljub temu, da so angleška oblastva odredila takojšnjo zaplenbo razglasa, so poziv vrhovnega muftija razširili v stotisočih izvodih med vsem arabskim prebivalstvom. Posledice poziva se že kažejo v čedalje številnejših napadih na angleške posadke.

Te dni je bila pod Mussolinijevim predstvom seja italijanske vlade, katere prvi del je bil posvečen vojaškim zadevam.

Mussolini je obširno poročal o naknadnih kreditih za vojsko, mornarico in letalstvo, ki so potrebni za okrepitev italijanske vojske.

zlasti spričo napetosti mednarodnega položaja. Razen tega bo s temi krediti izpolnjena oprema italijanske vojske. V nadaljnjem poteku se je vlada razpravljala o preskrbi italijanske industrije s surovinami za primer vojne. Poseben odbor je dobil nalogo, naj odločno deluje v tej smeri, da bo na ta način postala Italija tudi v pogledu surovin čisto neodvisna od tujine. Ministrski svet je razpravljal tudi o vojaških ukrepih za varnost italijanskih kolonij in je bil v to svrhu določen poseben kader, ki bo štel 70.000 mož.

DOPISI

BREZJE—MOŠNJE. Župan g. Pangerc Silvester je na eni izmed zadnjih sej občinskega odbora podal ostavko, toda na prigovarjanje političnih somišljenikov je pa zdaj župansko čast še obdržal. Nameravana ostavka dokazuje, da smo imeli prav, ko smo pred volitvami g. Pangerca opozorili na dejstvo, da

Pograjal jo je prav resno, da z očetom nista prav ravnila. Z zmerjanjem se ne zdravijo napake, pač pa najde lepa beseda lepo mesto. Žena mora držati z možem ter se mu sme upreti le v primerih, o katerih pa tukaj ni nikakega govora.

Zaupala mu je, da je njena hubezen do moža ubita. »Ne morem ga videti,« je priznala, »pa tudi od mene ne mara. Celo našega imena se brani in hoče ostati Mlakar.«

»V svetilko je treba prilivati olja.« Duhovnik ji je napravil dolgo pridigo in njeno srce se je pričelo ta-tati v bridkem jok. Mehki spomini so ji zbudili vest; spoznala je, da res ni prav ravnila. Zdal bo treba vse to popraviti, česar pa ne bo zmogla, ako ji ne bo pomagala milost božja.

Minka je morala mimo n'ega. V skladu z župnikovo pridigo bi bilo, da se poniža ter mu voščje dobro jutro. Njena trma ji tega ni dovolila. Sosedje so jo skrivaj opazovali, kaj bo napravila kadar pride vstrie n'ega.

Zgodilo se je, kakor so pričakovali. Minka ni mogla premagati svoje jeze. Obraz se ji je spuščil in že je bila na dvorišču.

Oče jo je čakal pred hišo. »No, kako si opravila?« je najprej vprašal.

»Moški skupaj držijo...« Minka je bila slabe volje. Ničesar drugega mu ni mogla povedati kakor to, da je povabljen v župnišče. Starec se je ustrašil. »Ali bo kaj hudega?« ga je zaskrbelo.

»Pravijo, da smo mi krivi... Dolgo vrsto grehov so mi našteji...«

»To pa ni prav!« ji ni mogel verjeti. »Nekdo naju je moral očrtniti. Gospod so napačno poučeni.«

je kot župan že enkrat odstopil in da mora predsedniško mesto v občini prevzeti le izurjena moč. Vemo, da je s sedanjim odborom težko delati! Teda kdor je bil toliko junaški, da je prevzel križ na svoja ramena, naj bo toliko moža, da bo vztrajal do konca in da bo prevzel nase vso težo odgovornosti za pogoške, ki jih morajo plačevati naši občani v obliki davkov in na mnogovrstne druge načine. Govori se, da je banska uprava razrešila dosedanje občinsko tajnico g. Reševo Nežiko in da je na tajniško mesto postavila možsko moč. Upamo, da je to resnica in da se vendar že uvažujejo v tem oziru zakonski predpisi, zakaj sedemnaestletno dekle res ni za tako odgovorno mesto. Morda je občan, ki je videl, kako ganljivo se je JNSarska občinska uprava poslavljala od občinskega doma, drugačnih misli. Svetujemo mu, naj opazuje tudi, kako se bo poslavljala občinska tajnica, in naj prav tako hitro, kakor je meseca januarja, sporoči slično žalostno vest »Domoljubu«. — Predsednik Agrarne zajednice Komatera g. Cvenkel Pavel je na zadnjem sestanku, ki se je vršil na Brezjah, doživel nezaupnico. Mi se sploh čudimo, na kakšen način je ta gospod prišel do tako važnega mesta, saj še ni došlo, ko smo v naših dnevnikih brali čudne reči o njem. Želeli bi, da se g. dr. Šmajd Albin malo pozanima, kajti dobil bo mnogo hvaležne snovi za svoje govore na shodi, da ne bo treba vedno in vedno govoriti o JNSarjih. Vsa naša občina mu bo hvaležna in ga bo vedno nagradila z viharim odobravanjem. — V nedeljo se je vršila sokolska tombola v Ljubnem Udeležba je bila precejšnja, razpoloženje sitajno. Po tomboli se je razvil živahen družabni večer. Prireditelj je potekla mirno in lepo. V.C.

SV. ANTON NA POHORJU. V nedeljo 30. avgusta je bil slovesno odprt nov razred tukajšnje narodne šole. Ker ni bilo zadostnih denarnih sredstev, so Antončani sami darovali ves inventar, med katerim se zlasti odlikuje moderna stenska tabla, ki jo je poklonil šoli g. Kanop Miha. velenosestnik in šolski odbor pri Svetem Antonu. Tudi sicer so tukajšnji domačini prav okusno uredili prostor za novi razred ter izvršili vsa pripadajoča dela po večini na lastne stroške. Vsem dobrotnikom naše šole v imenu šolske mladine najiskrenejša zahvala!

Hči je skomignila z rameni.

»Na sodišču bodo drugače govorili...« se je vdajal poslednjim nadam. »Toži ga; med sosedji jih je dovolj, ki bodo pričali zate.«

Odločil se je, da ne pojde nikamor. Ves pogum je izgubila, ker ji je pri župniku izpodletelo.

Starec ni mogel dočakati, kaj bo izvedel pri gospodu. »Morda mi bodo rekli tolažilno besedo,« si je mislil, ko je lezel ob palici proti župnišču. »Ali pa mi bodo dali kaka nova navodila.«

Duhovnik ga je sprejel prijazno, postregel mu je celo s pjačo. Po kratkem pogovoru o letini in vremenu sta prišla šele na domače razmere. Tedaj pa se je župnik nenadno izpremenil. »Pri vas ni vse tako gladko, kakor bi moralo biti. Vi razdirate zakon, kar je pred Bogom grešno in kaznivo pred svetom. Zavedajte se posledic, ki lahko nastanejo po vaši krivdi.«

Starca so obile solze. »Če bi bil vedel, da ni prav, bi se ne bil nikoli vmešaval. Prav zares nisem vedel.«

»Ker niste vedeli, seveda še niste grešili. Morate pa popraviti, kar vam bo škodovalo v službenju. Med ženo in možem bodite angel sprave.«

Gobar mu je hvaležno poljubil roko. Odtlej je bil ves drugačen. Ogibal se je vsemu, kar bi kalilo mir v družini. Kadar mu ni bilo kaj všeč, je prebiral jagode na lesenem molku. Molil je za svojega izgubljenega sina. »Ali še živi? Kam je izginil? Kaj je zadelo siromaka pod nesrečno zvezdo?«

Tudi Peter je prejel svoj delež. Župnik ga je prijel zaradi Lenčke; rekel je, da je

Ne reci: jutri!
Neguj že danes
svoje zobe
vzemi

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

SV. VID PRI GROBELNEM. Tukaj bo 22. t. m. kramarski in živinski sejem namesto na nedeljo 20. t. m.

Prijateljsem lepih knjig

Jesen prihaja v deželo in dan se krči. Ob dolgi večerji je kar prijetno posedeti doma pri lepi knjigi, ki nas spremlja v daljne svetove in nam odkriva zanimive usode in dogodke.

Že sredi prihodnega meseca bo Vodnikova družba začela razpošiljati svoj letošnji književni dar: štiri krasne knjige samo za 20 Din. So to Vodnikova pratika, Albrehtova povest »Zarečani«, Bevkova »Srebrnik« in Daneš-Gradišev »Za vozom boginje Talije.«

Ali si že plačal svojemu poverjeniku članarino? Če je nisi, ne odlašaj, ker zdaj je še čas! Treba pa je pohiteti, da se ti ne bo zgodilo kakor mnogim lani, ki zaradi omejene naklade knjig Vodnikove družbe niso prišli več na vrsto, ker so se prepozno odločili. Ljubitelji lepih knjig opozorite tudi svoje prijatelje in znance, naj se nemudno prijavijo!

grešil proti šesti božji zapovedi. Mož se je spretno zagovarjal. Doma je moral nastopiti, ker ne gre, da bi mu drugi zapovedovali. Z Lenčko sta se sešla po naključju; res mu je položila v šali roko čez hrbet, toda temu se je on takoj uprl zaradi jezikov. Vse drugo je laž in natolcevanje.

Župnik ga je pohvalil: »Takemu možu, kakor ste vi, vsa čast in priznanje. Kakšna nevšečnost pa se pripeti povsod rada. Tudi v prirodi grmi, tulijo viharji in razsajajo nevihte; nato pa se zvedri in sije solnce. Kako malo je res jasnih dni med letom! Jutra so še vsa ovita z zarjo; pozneje pa nastopi megla, ali se privlačijo oblaki, ki zakrijejo solnce srčce na nebu našega življenja.«

Mož ni mislil, da bo v župnišču tako dobro opravil. Vest mu je očitala, da ni vreden tolike pohvale. Tu mu je usoda pač naklonjena, čeprav mu drugod ne kaže prijaznega obličja.

Jožetu, n'egovemu edincu, ki se je rodil s pokvarjeno nogo, v bolnišnici niso mogli uspešno pomagati. Res so mu nogo nekoliko poravnali, vendar pa mu je ostala levica kraša in šibkejša. Zato je šepal, čeprav je bilo obirvalo na njegovi levi nogi v'šje podloženo. Ta napaka ga je kazila.

Pri Gobarju se je vse obrnilo na bolje, čim se je stari umaknil. Sin je doraščal in pomagal pri delu. Glasnih preprirov ni bilo več, vendar pa med materjo in očetom ni bilo prave ljubezni. Mir in sloga sta bila le navidezna.

Mladi Jože je držal z materjo in starim očetom. Njegovo mehko srce ni moglo prenesti, da bi se jima bilo slabo godilo. Starec se je poboljšal le toliko, da ni več delal preprirov, drugače pa je imel še zmeraj svoje mu-

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

HME LJ. Kupčija v Savinjski dolini je stalno precej živahna. Kupci kupujejo vse vrste blaga, tudi slabše. Plačujejo pa za boljše in najboljše blago 20 do 26 Din kilogram in z napitnino tudi nekaj več. Za slabše vrste se plača 10 do 20 Din. Računajo, da je prodanega že 65 do 70 odstotkov letošnjega pridelka. — V Zlatcu v Češkoslovaški so cene čvrste med 600 in 925 češkoslovaških kron za 50 kg.

GOVED. Na zadnjem mariborskem sejmu so bile za kilogram žive teže nastopne cene: debelim volom 3.90 do 4.10, poldebelim volom 3.25 do 3.75, plemenskim volom 3.50 do 4, bikom za klanje 3 do 3.50, klavnim kravam debelim 2.90 do 3.10, plemenskim kravam 3 do 3.45, kravam za klobasarje 2 do 2.25, molznim kravam 2.75 do 3.50, mladi živini 3.50 do 3.75, teletom 5 do 6 Din. Mešne cene: volovske mu mesu I. 8 do 10, II. 6 do 8, mesu bikov, krav in telic 8 do 10 Din.

SVINJE. Na ptujskem sejmu so bile cene: prascem, 6 do 12 tednov starim, po 80 do 200 Din za rilec, pršutarjem 6 do 6.50, debelim 7 do 7.50 in plemenskim 5.50 do 6 Din za kg žive teže.

Vrednost denarja

Na borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 29.66 do 29.81 Din;
- 1 nemško marko za 17.55 do 17.69 Din;
- 1 angleški funt za 220.62 do 222.57 Din;
- 1 ameriški dolar za 43.35 do 43.71 Din;
- 100 francoskih frankov za 287.75 do 289.18 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 180.47 do 181.86 Din.

Avstrijski šilingi v privatnem kliringu so bili po 8.56 Din. Vojna škoda se je trgovala po 365 Din.

Sejmi

- 20. septembra: Ljutomer, Nadlesk pri Ložu, št. Vid pri Grobelnem, Zabukovje.
- 21. septembra: Črenšovci, Dravograd, Gornji Tuhinj, Laško, Rečica ob Savinji, Ribnica na Dolenjskem, Sv. Peter, št. Ilj pri Vel. Jenju, Bučka, Sv. Jurij ob j. ž., Sv. Tro-

he. Kolikrat je bilo treba pregovoriti očeta, da ni vzroji nad tastom. Sinova beseda je morala vselej obveljati. Sosedje so ugibali, odkod ima fant te lepe lastnosti, ki jih ni v njegovi rodovini ne na očetovi, ne na materini strani.

V takih razmerah je dorasel Jože v krepkega mladeniča. Vsa vas je hvalila njegovo zlato srce, ki je bilo polno sočutja do siromakov. Razlika, ki je nastajala tu med očetom, je izginjala, zakaj tudi on je opustil na starost prejšnje stiskanje, ter je videl tudi v siromaku človeka. Izpremembo so pripisovali Zakotci dejstvu, da se je Mlakar, kakor so ga klicali, v poslednjem času zelo postal. Vsa njegova zunanost je razodevala bolesto, ki je trgala njegovo dušo.

»Očetu ni nekaj prav,« je sin nekoč omenil materi, ki je možovo pobitost opazila že zdavnaj, a ni vedela, kaj ga tare.

»Morda imajo kakšno tako bolezen, pa jo skrivajo,« ga je skrbelo. Mati mu na to vprašanje ni mogla odgovoriti.

Dogodek sredi temne noči je pretresel Gobarjevo družino. »Gori!« je završalo po vasi. »Mlakarjeva koča, kjer je nekdanji živel skopuh Ločnik, je v plamenih!« Veter je vlekkel tako, da so padale iskre in ogorki proti Zakotju.

Peter je planil s postelje; sklenil je roke in begal po sobi. Nato je pokleknil in pričel moliti. Kazalec na uri se je pomikal proti eni. »Prav ob tem času je bilo...« se je tresel od groze. »In od takrat me preganjaš... Noč in dan si pred menoj... Zakaj odlašaj z maščevanjem?«

»Ali noriš?« se je oglašila žena. »Mla-

ka v Slov. goricah, Višnja gora.
22. septembra: Sv. Helena pri Čakovcu, Šoštanj, Črnomelj.
24. septembra: Cankova, Slov. Bistrica.

Drobne vesti

== **Za odpravo trošarine na vino.** Razna gospodarska društva v Vršču so poslala predsedniku vlade, predsedniku narodne skupščine in resornim ministrom spomenico, ki v nji preroči, naj se trošarina na vse vrste vina in vinskih proizvodov čim prej odpravi. V spomenici je rečeno, da denarni učinek trošarin ne pomeni nič v primeri s hudimi posledicami, ki jih ima ta trošarina za vse naše vinogradništvo. Vinogradniki pozdravljajo izjavo ministra za kmetijstvo, ki se je izrekel za odpravo trošarine na vino. O spomenici so obveščena vsa vinogradiška društva v državi in pozvana, naj se ji priključijo.

== **Vest, da bi se del kmečkih dolgov odpisal.** Objavili smo že vest iz Beograda, da so kmečki dolgovi pri zadrukah ugotovljeni v znesku 1 milijarde in 900 milijonov dinarjev. To je prav toliko, kolikor znašajo kmečki dolgovi pri bankah. Kakor trdi časopisje, se neki zanimanci potegujejo za načrt, po katerem naj bi se 50% kmečkih dolgov odpisalo tako, da bi polovico tega odpisa trpeli upniki, polovico pa bi prevzela država. Temu predlogu se protivijo predstavniki denarnih zavodov, ki so mnenja, da bi bilo mogoče odpisati brez odškodnine le majhen odstotek kmečkih dolgov, nikakor pa ne 25%. Prejšnji predlog bančnih združenj, po katerem bi banke pristale na odpis okrog 25%, je bil mišljen samo s pogojem, da bi država ves ostali znesek izplačala v gotovini in prevzela izterjevanje ostanka.

== **Slabša vinska letina v Dalmaciji.** V severni Dalmaciji bodo imeli letos za 25 odstotkov slabšo vinsko letino od lanske. Tudi v Dalmaciji je namreč peronospora hudo gospodarila po vinskih gorah. Vinogradniki imajo pa še mnogo starega vina in upajo, da ga bodo zaradi slabe letine lažje prodali.

Po Sloveniji gre glas: 'Domovina' je za nas!

karjeva bajta gori, pa ni nevarnosti, čeprav zanaša veter iskre v dolino...

»Khm, koča gori... Ali nisi šla ven iz sobe?« Mož se je zavedel in popravljal: »Ves sem bil zmeden ob misli, da gori na vasi... Zda sem miren; bajta naj le zgori do tal, ni je škoda.«

Mož se je oblekel in odšel na pogorišče. Žena pa ni umela besed, ki jih je izgovoril s tolikšnim strahom in trepetom.

II.

Zanimanje med prebivalci gorske vasice za razkritje zagonetnih dogodkov je utonilo v vrisu svetovne vojne. Nad Zakotjem se je bočila krvava zarja; slednja hiša je bila zavita v globoko žalost. Na vasi ni bilo več cvetočih fantov in ponosnih mladih mož; družine so ostale brez opore in domovi brez gospodarjev. Povsod se je čulo jokanje zapuščenih mater z nepreskrbljenimi otroki.

Kraj zaupanja in tolažbe je bilo še vaško znamenje, kjer so se zbirali vaščani zvečer po delu. Tu so prižigali luč in molili, ali pa peli litanije z vzdihujočim odpevom:

Marija, k tebi uboge reve
mi zapuščeni vpijemo.

Ljudje so prosili miru, toda vojna se je šele komaj začela. V daljavi so grmeli topovi, kakor bi hoteli kričati bolestne klice in goreče prošnje, naj bi se skrajšali dnevi svetovnega razdejavanja.

Gobarjev Jože je bil v Zakotju med doraslo mladino edini, ki ni odšel na vojno. Zaradi pokvarjene noge ni bil potrjen v vojsko. Doma je bil sam za vsako delo. Oče je ležal bolan in mati je vsa izmučena komaj še

Domače novosti

* **Povratak kraljevske rodbine v Beograd.** Bled in se zvečer odpeljala z dvornim vlakom v Beograd. Kralja, kraljico in kraljeviča Tomislava in Andreja sta spremljala do Kranja knez namestnik Pavle in kneginja Olga.

* **Mladi kralj je poslal darila.** Ko se je naš kralj pred dnevi mudil v Gornjem gradu in nato v Logarski dolini, se je vozil tudi skozi lepo planinsko vas Luče. Tu so ga otroci obsuli s cvetjem in so nekateri izmed njih na šopke cvetlic pritrdili lističe, na katere so napisali pozdrave kralju in svoja imena. V veliko presenečenje občanov, zlasti pa otrok, je prišel na občino Luče velik zaboj, v katerem je bilo več zavitkov slaščic in čokolade in na zavitkih imena otrok, ki so bili takrat pritrdili lističe na šopke. Veliko veselje je zaradi tega med mladino in vsa Logarska dolina gorila o tem prirčnem dogodku. Eden izmed fantičkov, sinko upokojenega orožnika Kocijana, je napisal na listek, da bi rad prišel v vojno akademijo, pa je sprejel obvestilo, da naj svoj čas vloži prošnjo za sprejem naravnost na kralja samega. Naše ljudstvo po takih dogodkih še bolj vzljubi svojega mladega kralja in ne more najti dovolj lepih besed o izvrstnih vzgojiteljih in posebi o kraljici Mariji, ki s tako prirčno pozornostjo vodi vzgojo sina Velikega kralja Ureditelja.

* **Vojvoda Kentski in vojvodka Marina sta zapustila Jugoslavijo.** Oba visoka gosta, ki sta bivala pri svaku knezu namestniku Pavlu v gradu Brdu pri Kranju, odkoder sta obiskala tudi Dalmacijo, sta se v ponedeljek zvečer odpeljala z avtom na Jesenice. Spremljala sta ga knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Na postaji sta se prirčno poslovila od svojih gostiteljev in sta jima izrekla globoko zahvalo za vso prirčnost, katere sta bila povsod deležna v naši državi. Vojvoda Kentski in vojvodka Marina sta se odpeljala proti Münchenu in iz Münchena sta se vrnila po najkrajši poti v London.

* **Nov roman začne s prihodnjo številko izhajati v »Domovini«.** Z njim bodo vsi čitatelji zadovoljni, saj bo dejanje vseskozi napeto. »Usodnih pet minut« mu je naslov. Snov mu je zgodba mladega dekleta, ki ga je usodno naključje osumilo strašnega umor-

opravljala gospodinjstvo. Prav občutno so pogrešali starega očeta, ki je nekega večera zaspal pod nesrečno zvezdo. Tudi stari Mlakar je zapustil svoje bogastvo; njegove poslednje besede so bile: »Toliko denarja imam, pa moram vendarle umreti!«

Peter je podedoval vse njegovo premoženje. In prav tedaj so mu začele pojemat moči kakor svetilki, kadar ji zmanjkuje olja. Borazen ga je položila na bolniško posteljo, ubeno zdravilo mu ni več pomagalo.

Z ljudmi bolnik ni hotel občevati. Navadno je bil obrnjen v zid, ali pa je spal, če mu ni bil po volji tisti, ki ga je obiskal. Takrat ga tudi domači niso smeli dramiti.

Kadar je čutil, da ni nikogar blizu, tedaj je začel mrmrati. »Ali ga še ni?« je vprašal samega sebe.

»Ni ga še,« ga je nekoč iznenadila žena.

»Kmalu bo tu...« je odvrnil plašno.

»Kdo?« je poizvedovala s strahom.

»Na fanta sem mislil,« je rekel čez nekaj časa. Zaradi spora pri krstu ga je redkokdaj poklical po imenu.

Vstopil je Jože, ki je slišal pogovor v vežo. »Ali vam je hudo?« je vprašal očeta ter mu obrisal znoj z bledega čela.

Bolnik mu je nemo prikimal.

»Če želite, grem po duhovnika...«

»Kar pojdi Jože,« se je strinjala mati. »Doma bomo pa med tem pripravili, kar je potrebno.«

Oče je odklonil niuno željo. »Danes še ne, morda jutri ali pa kdaj pozneje...«

»Peter, glej, da ne bo prepozno!« je vzdihovala žena. »Pomisli, koliko časa že nisi bil pri spovedi.«

ra. Kako se dekle reši iz zagate, boste čitali. Opozorite vse, ki niso naročniki, da se naroče zdaj, ko se bo začel eden najlepših romanov »Domovine«.

* **Glasilo Jugoslovenske nacionalne stranke.** Vodstvo Jugoslovenske nacionalne stranke bo začelo izdajati politični tednik kot službeno strankino glasilo. Tednik se bo imenoval »Jugoslovenski glas«. Izhajati začne v četrtek 17. t. m.

* **Odkritje spomenika skladatelju Davorinu Jenku** bo v nedeljo 20. t. m. ob 15. v Cerkljah pri Kranju. Odkritja se udeležijo zastopniki naših oblasti in zastopniki društev. Vabljeni!

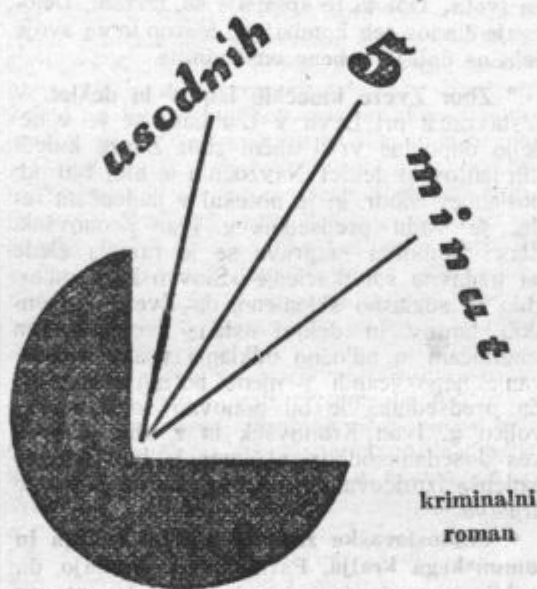
* **Smrt uglednega Postojnčana.** Iz Postojne je prispela žalostna vest, da je umrl g. Stanko Lavrenčič, ugledni posestnik in trgovec, znan daleč po Sloveniji kakor vsa Lavrenčičeva družina, katere poglavar g. Josip Lavrenčič preživlja jesen življenja v Ljubljani. Pokojnik je umrl v najlepši moški dobi. Dne 9. t. m. je praznoval 50letnico, a takrat je že dva dni ležal za močnim prehladom in zaradi zastrupljenja črev, ki si ga je bil nakopal na nedavnem izletu. Po hudem trpljenju je Stanko zdaj dočrpel. Zapustil je vdovo go. Maro iz ugledne ljubljanske družine finančnega svetnika Lončarja in tri otroke. Velika tragika Lavrenčičeve družine je, da je smrt tako kruto posegla po treh otrokih. Pred leti je umrl prvi sin odvetnik dr. Josip, potem je zavrata bolezen strla gospo Mileno Žerjavovo, soprogo dr. Gregorja Žerjava, ki ji je kmalu sledil v skupni grob, in zdaj je nesrečno naključje ugonobilo še Stanke, ki je ostal na domačem posestvu in ga vodil z zgledno sposobnostjo. Pokojnemu Stanku, bivšemu dobrovoljcu in vedno značajnemu možu, bo trajno ohranjen časten spomin!

* **Naši vestfalski rojaki so se vrnili.** V nedeljo dopoldne je pod vodstvom predsednika zveze narodnih delavskih in podpornih društev v Nemčiji g. Pavla Bolhe obiskalo odposilstvo vestfalskih rojakov, bivajočih na obisku v domovini, gospo dvorno damo Franjo Tavčarjevo na Visokem. V odposlanstvu je bila tudi gospa Kilova, soproga uglednega novinarja iz Gelsenkirchena, ki je po lanskem posetu Jugoslavije objavil v uglednih nemških

dnevnikih vrsto zanimivih člankov o lepota Jugoslavije. Gospa dvorna dama je vestfalske rojake sprejela z vso pristržno ljubeznivostjo in zagotovila polno naklonjenost, zlasti še novo ustanovljeni Zvezi ženskih društev na Vestfalskem, nato pa je gostom razkazala svoj prijazni dom in jih tudi pogostila. Gostje so odnesli z Visokega najlepše vtiske. Popoldne si je skupina vestfalskih Slovencev ogledala tudi ljubljanski velesojem, kamor jih je prijazno povabil ravnatelj dr. Dular. V ponedeljek so dragi rojaki po 14dnevem bivanju v Sloveniji spet zasedli svoj avtobus in nastopili pot vračanja v vestfalske črne revirje.

* **Volitve s pooblastili.** Z Dvora pri Žumberku nam pišejo: Kakor znano, je pri volitvah v Dvoru dobila lista JRZ z nosilcem g. Travnikom 146, lista opozicije z nosilcem g. Kovačem pa 143 glasov. Proti vo-

ne zamudite začetka zanimivega romana

začel bo izhajati v prihodni številki »domovine«.

litvam je bila vložena pritožba na upravno sodišče v Celju. Pritožba zlasti navaja, da so tik pred zaključkom volitev volili trije volilci s pooblastili, ne da bi prišli osebno glasovati, kakor to določa zakon o občinah. Od teh treh volilcev je eden star 94 let in slep, drugi pa 90 let in ne zna pisati. Javnost z velikim zanimanjem čaka, kaj bo reklo upravno sodišče. Ako razveljavi volitev s pooblastili, se bo moralo glasovanje obnoviti, ker imata potem obe listi enako število glasov.

* **Občinske volitve v št. Janžu na Dravskem polju** so razpisane za 11. oktobra. Te dni je bila vložena prva kandidatna lista. Je to gospodarska lista, katere nosilec je večletni župan dosedanje velike občine Slovenje vasi, priljubljeni in ugledni posestnik g. Friderik Lešnik, znan kot vzoren gospodar. Na mestnik je posestnik g. Franc Šolar, bivši banski svetnik. Lista JRZ doslej še ni postavljena. Kakor se čuje, bo njen nosilec g. Janez Selinšek.

* **Kdaj bodo občinske volitve v Sloveniji.** V nedeljo je bil v Novem mestu shod Jugoslovenske radikalne zajednice. Na shodu je govoril tudi banovinski tajnik zajednice bivši minister dr. Fran Kulovec. V svojem govoru je med drugim sporočil, da bodo splošne občinske volitve za Slovenijo v nedeljo 25. oktobra.

* **Izidi nedeljskih volitev na Hrvaškem.** Preteklo nedeljo so se vršile občinske volitve v 41 občinah savske banovine. Udeležba se je gibala po večini pod 50%. Najmanjša udeležba je bila v občini Jezeranah, kjer je izmed 2249 volilcev glasovalo samo 551, torej samo 24%. Značilen je izid volitev v občini Dugaresi, ki ima 1648 vpisanih volilcev. Tu sta bili dve kandidatni listi: uradna Mačkova lista z nosilcem Jankom Božarom na čelu in od dr. Mačka nepriznana lista z nosilcem Mirom Brozovičem. Glasovalo je 980 volilcev. Zmagala je nepriznana lista z nosilcem Brozovičem, ki je dobila 515 glasov, prepadla pa je uradna Mačkova lista, ki je dobila 465 glasov. Ta izid je tem bolj presenetljiv, ker je Mačkovo glasilo »Hrvatski dnevnik« tik pred volitvami razglasilo, da je smatrati one pristaše Hrvatske seliaške stranke, ki bodo glasovali za Brozovičovo listo, za odpadnike, ki so se sami izključili iz stranke. Povsod drugod so zmagale Mačkove liste.

Mož pa se ni dal pregovoriti. »Bom že povedal, kadar bom pripravljen,« je rekel ter se obrnil v steno.

Sin je primaknil stol in sedel k postelji. Videlo se mu je, da ima nekaj na srcu. »Rad bi ga nagovoril zaradi oporoke,« je slutila mati. »Čemu vendar sitnari, saj je tako vse njegovo.«

Jože ni mislil na oporoko. Očetu je hotel sporočiti neko novico. »K sosedu je prišel človek, ki vprašuje po vas ter se dela, kakor bi bila kdo vé kako dobra znanca. Komarjeva dekla ga je videla na pokopališču ob grobu našega očeta.«

»Kakšen pa je?« je vprašala mati in bolnik se je obrnil proč od stene. Na obrazu se mu je poznalo s kakšnim zanimanjem je sledil pogovoru, ki se je pletel med materjo in med sinom.

Kakšnih šest ali sedem križev bo že imel na hrbtu. Brada mu je vsa siva, da je kakor kakšen puščavnik. Pri sebi ima tudi kovčeg in je prav čedno oblečen.

»Kdo bi nekaj bil?« je ugibala mati. »V teh časih pride toč mimo mnogo tučev.«

»Tulec prav za prav ni,« je dvomil Jože. »Saj je kar domač, kamor pride. Na hrani je pri Lenčki, kjer vse pošteno plača. Ima neki praco denarja.«

»Rada bi ga vide'a,« je želela mati.

»Bom pa stopil ponj, saj se tako rad pogovarja. In če je siromak brez doma, bi lahko ostal pri nas nekaj časa,« je vprašujoče gledal očeta.

Bolnik je privolil brez premišljanja.

Neznanca s sivo brado pa Jožetu ni bilo treba dolgo iskati. Srečal ga je na poti blizu

doma. »No, čigav si pa ti?« je zapičil palico predse ter se oprl nanjo.

»Gobarjev!« Mladenč mu je pokazal s prstom domačo hišo.

»Mhm! Tukaj služiš najbrž za hlapca. Pa te niso vzeli k vojakom?«

»Takah ne marajo. Saj je pa tudi prav, da ni treba iti. Kako hudo bi bilo zapustiti bolnega očeta!«

»Kakor čujem, imajo samo tebe... Edinec pa dva grunta... To bo bogatija!«

»Kako pa vse to veste?« — Fant se je čudil, odkod so tujcu razmere tako dobro znane.

»I, kaj ne bi vedel!« se je nasmehnil in zamahnil z roko. »Ali mati še živi? Nekdanja Gobarjeva Minka...«

»Ali jih poznate?«

»Bolje kakor tebe...«

»Pa bi se nekoliko oglasili.« Fant je zavil z neznancom s poti na dvorišče. Gobarica ju je radovedna čakala na pragu.

»Zdaj smo pa tu!« Starec ji je ponudil roko. »Joj, kako smo se izpremenili!«

Zenica ga ni mogla spoznati.

»Kako me pa gledaš! Ali nisem več tak, kakor sem bil pred leti?«

»Janez!« je kriknila presenečena. Šele zdaj ga je prišla za roko in pobegnila k sebi.

»Minka!« Bratu je trepetala desnica v njenih roki. »Časi so se izpremenili in mi smo si komaj še podobni. Tončke že zdavnaj ni več... Pri očetu sem bil na pokopališču...«

»Letošnja zima jih je vzela,« se je zasolila ob spominu na očeta. »Pričakovali so te do poslednjega trenutka...«

Bratu je bilo tesno pri srcu. »Saj veš, ka-

ko je bilo,« se mu je tresla beseda. »Doživeli so pač visoko starost.«

»Devetdeset let trpljenja! Ničesar dobrega niso imeli na stara leta...«

»Nikar ne govoriva o tem,« je bila njegova tiha prošnja. Dovolj so mi povedali sosede...«

»Jože, tvoj stric je tu!« je rekla, da bi zagnila grenke spomine. »Povedi ga k očetu!«

Brž je smuknila v kuhinjo, da postreže bratu. Jože pa je povedel strica v bojniško sobo.

»Peter, kam si prišel?« ga je nagovoril s sočutjem njegov nekdanji tovariš.

»Sedi, Janez!« Bolnik ga je spoznal po glasu. Podaj mu je izpod odeje svojo velo desnico in namignil sinu, naj gre.

»Prišel sem se ti zahvalit,« mu je rekel tiho Janez, ko sta bila sama. »Tvoja molčečnost me je obvarovala neprijetnih posledic. Dejanje je zastaralo po dolgih letih pokore, kateri se nisem hotel odtegniti. Hudo mi je bilo po izgubljenem domu, toda za pokoro sem hotel ostati mrtev in živeti na tu'em kot izgnanec.«

»Janez, ti si bil nedolžen...« Bolnik se je odkašljal in je nadaljeval, ko ga je nehalo dušiti: »Vse, kar si pretrpel hudega, si prebil zaradi mene. Ali mi moreš odpustiti?«

Tovariš ni razumel, zakaj ga prosi odpustitja.

»Ti nisi ubil skopuha...« mu je pojasnil. »Ročica, s katero si zamahnil, je šla preko njegove rame...«

»Kdo pa ga je ubil?« je strmel v bolnika.

»Jaz sem ga ubil in oropal... To se je zgodilo tedaj, ko si ti šel počivat... Od onega

* **Spremembe pri upravnem sodišču v Celju.** S kraljevim ukazom je postavljen za sodnika upravnega sodišča v Celju banski svetnik dr. Rajko Mulaček. Sodnik upravnega sodišča v Celju dr. Josip Bavdek je upokojen.

* **Zakon o minimalnih mezdah.** V kabinetu ministra za socialno politiko in narodno zdravje se je vršilo posvetovanje o uveljavljanju določb zakona o zavarovanju delavcev, ki se nanašajo na zavarovanje za primer onemoglosti in starosti. Seči so prisostvovali zastopniki Kraljevske rodbine, ki v soboto zapustila okrožnih in osrednjega urada za zavarovanje delavcev in direktor Pokojninskega zavoda v Ljubljani dr. Vrančič. Takoj nato se je vršilo posvetovanje ministrov, ki so sprejeli načrt zakona o minimalnih mezdah.

* **Poštna pristojbina na Rdeči križ.** Ministrstvo za pošte je na podlagi zakona o Rdečem križu odredilo, da se mora v času od 20. do 26. septembra letos, plačati za vsa navadna in priporočena pisma, dopisnice, razglednice, navadne in vrednostne pakete za hrzjoarve v domačem prometu obvezno posebna pristojbina za Rdeči križ v znesku po 50 par. Za ostale poštna pošiljke kakor tudi za one pošiljke, ki so po zakonu poštne proste, se ta pristojbina ne plača. Za pošiljke v tujino plačilo ni obvezno. Pristojbina za Rdeči križ se plača s posebnimi znamkami Rdečega križa. Za frankiranje dopisnic in pisem v domači državi v času tedna Rdečega križa so izdane tudi posebne poštne znamke po 75 par in 1.50 Din s poviškom 50 par v korist Rdečega križa. S temi znamkami frankirane dopisnice in pisma ni treba frankirati še s posebnimi znamkami Rdečega križa po 50 par.

* **Uredba o prenosu nepremičnin v dravski banovini.** »Službene novine« objavljajo uredbo ministra pravde o prenosu nepremičnin na področju apelacijskega sodišča v Ljubljani. Uredba se nanaša na področja okrožnih sodišč v Mariboru, Celju, Ljubljani in Novem mestu, in sicer za vsa področja sreskih sodišč v Lendavi, Murški Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni, Ormožu, Ptuj, Sv. Lenartu, Mariboru, Slov. Bistrici, Marenbergu, Prevaljah, Slovenjgradcu, Šoštanju, Gornjem gradu, Vranskem, Konjicah, Celju, Kamniku, Trzinu, Kranju, Kranjski gori, Brdu, Škofji Loki, Ljubljani, Vrhniki, Logatcu, Cerknici, Ložu, Kočevju, Ribnici in Velikih Laščah. Na

področju omenjenih sreskih sodišč je v bodoče dovoljena prodaja nepremičnin ali oddaja v zakup, ki bi trajala nad pet let, le na podlagi posebnega dovoljenja komisije, ki se v to svrhu osnuje pri vsakem izmed omenjenih sreskih sodišč. Posebno dovoljenje ni potrebno le v primerih, kadar gre za prenos lastninske pravice v svrhe narodne obrambe, državne uprave in banovinske ali občinske samouprave. Dovoljenje za prenos lastninske pravice se bo izdajalo v vseh primerih, ki niso v nasprotju z državnimi koristmi; zabranjen bo prenos lastninske pravice, ako se ugotovi, da gre za spekulativne namene ali da se hoče izigravati agrarna reforma in znova osnovati veleposestva. Prvostopne komisije pri sreskih sodiščih sestavljajo predsednik sreskega sodišča ali po njem določen sodnik, odposlanec prvostopnega upravnega oblastva, in predsednik dotične občine, na katere področju je prodajna posest. Proti odločitvam te komisije je dopustna pritožba na prizivno komisijo, ki obstoji pri apelacijskem sodišču v Ljubljani in ki jo sestavljajo predsednik apelacijskega sodišča, zastopnik banske uprave in član banskega sveta. Odloki te komisije so izvršni. Delovanje članov teh komisij je častno in za svoje delo ne dobijo nobene odškodnine.

* **Zbor Zveze kmečkih fantov in deklet.** V restavraciji pri Levu v Ljubljani se je v nedeljo dopoldne vršil občni zbor Zveze kmečkih fantov in deklet Navzočnih je bilo 140 odposlancev. Zbor, ki je potekal v najlepšem redu, je vodil predsednik g. Ivan Kronovšek. Zlasti zanimiva razprava se je razvila glede na nedavno spletkarjenje »Slovenske zemlje«. Bilo je soglasno sklenjeno, da Zveza slovenskih fantov in deklet ostane zvesta svojim smernicam in odločno odklanja vsako vmešavanje nepoklicanih v njene notranje zadeve. Za predsednika je bil ponovno soglasno izvoljen g. Ivan Kronovšek in z njim domala ves dosedanj odbor, s čimer je bilo podano najlepše izpričevalo o popolni složnosti v tem društvu.

* **Češkoslovaške znamke s sliko našega in rumunskega kralja.** Pariški listi poročajo, da je bilo na sedanjem zasedanju Male antante sklenjeno, poudariti skupnost smotrov vseh treh članic te zveze tudi s tem, da se bodo uvedle v vseh treh državah znamke, ki bodo

kazale moč in voljo zveze na zunanji. Znamke bodo popolnoma enake. Na znamkah bodo tri države različno vrednost, v izvedbi pa pa bod popolnoma enake. Na znamkah bodo slike državni h poglavarjev Male antante. Tako bo češkoslovaška poštna uprava kot prva dala v promet znamke s sliko kralja Petra II. in rumunskega kralja Karola in s slikama Beograda in Bukarešte.

* **Premog v Tuhinju.** Pod Znojilami v bližini Loke v Tuhinjski dolini so našli v potoku kose črnega premoga. Ko so iskali še naprej, so našli na manjša ležišča premoga, ki dajo slutiti, da so morda tam večji skladi premoga.

* **Westnova tovarna v Gaberju pri Celju sprejema vsak dan nove delavce in je obnovila obrat že v vseh oddelkih.** V ponedeljek dopoldne se je zbralo pred tvornico okrog 2000 delavcev iz raznih srezov, ki so prišli iskat zaposlitve.

* **Huda nesreča je zadela znanega gostilničarja in večletnega občinskega blagajnika na Krki g. Borštnika Josipa.** Na poti proti vasi Gmajni ga je s kolesom povozil ključavničarski pomočnik Klančar Franc. Borštnik je dobil tako hude poškodbe, da je obležal nezavesten. Prenesli so ga na dom, kjer se je še le čez dobro uro zavedel. Iz Žužemberka poklicani zdravnik g. dr. Smole je ugotovil nevarne poškodbe in odredil njegov prevoz v ljubljansko bolnišnico, kjer visi zdaj že dolgo časa med življenjem in smrtjo. Ker je že v letih, so poškodbe zanj toliko nevarnejše. Krčani, med katerimi je splošno priljubljen, mu žele skorajšnje okrevanje.

* **Smrt uglednega trgovca.** Pred dnevi se je ugledni ptujski trgovec in posestnik Martin Vrabl, star 46 let, hudo poškodoval, ko se je prvič vozil na motornem kolesu. Prepeljal so ga nezvestnega v bolnišnico, kjer pa mu zdravniki niso mogli več pomagati in je umrl. Vrabl je bil dolga leta član in blagajnik trgovskega gremija, član uprave Združenja trgovcev v Ptuj, član načelstva Zadrugne elektrarne v Ptuj, član načelstva Mestne hranilnice in mestni svetnik. Bodi mu ohranjen lep spomin, preostalim naše sožalje!

* **Smrt starega lovca.** V Norščinah je umrl daleč naokrog znani posestnik Janez Zemljič. Pokojni je bil zelo dober gospodar. Poleg

trenutka nisem bil več miren... Denar, ki sem ga porabil, mi ni prinesel sreče... Še danes mi leži na vesti kakor kamen...»

Bolniku je zastala beseda. Nemo je gledal svaka in čakal njegove obsodbe. Iz grla mu je piskalo sviranje mrtvaških godcev.

Janez mu ni rekel žal besedice. Ganilo ga je odkrito priznanje. S srca mu je padla silna teža, ki jo je prevzel bolnik na svoje rame. Vest mu je utihnila po dolgih letih strašnega razdejanja. O kako hvaležen je nesrečnemu tovarišu za odkritosrčno priznanje!

Bolnikovo razkritje pa še ni bilo končano. Manjalo je še pojasnilo zakaj mu je podtaknil zločin uboja. Razložil mu je vse do kraja, ter ga prosil odpustitve. »Pozabi mojo zlobnost in molči!« je sklenil svojo prošnjo. »S čim naj ti povrnem storjeno krivico?«

O povračilu pa svak ni maral slišati. »Zavest, da sem nedolžen, je vredna več kakor vse bogastvo.«

Peter se je umiril po dolgi dobi svoje temne preteklosti. Denar in prikrivanje zločina ga ni moglo zadovoljiti. Pomirilo ga je šele odkritosrčno priznanje.

Nato sta potegnili črto čez minile dogodke. Mlakar je menil, da se bo treba pripraviti za potovanje.

Janez je poklical sestro in Jožeta. Oba sta komaj čakala, kdaj bosta smela vstopiti.

»Oporoko bi rad napravil,« je omenil ženi, ki je takoj poslala fanta po priče in po župana.

Ko je uredil svoje zemeljske zadeve, je imel bolnik samo še eno željo: poračunati s svojim Bogom. Velik je bil njegov dolg, toda zavični upnik ni gledal na število zablod,

ampak na skesano srce, ki je prosilo odpustitve.

Bolniku so napolnili poslednji trenutki zemeljskega življenja. Poslovil se je od svoje žene in sina, ki sta močila s solzami njegovo bolniško posteljo. Njegove poslednje besede so veljale sinu, ki mu je naročil: »Denar, ki je določen v oporoki, razdeli pravično med

domače siromake. Stric naj ti bo moj namestnik.«

Janez se ni branil dediščine svojega umrlega tovariša. Ostal je pri hiši za strica, ker mu usoda ni zaupala gospodarstva s svojo drago zarotenko. Tako mu je bilo pač usojeno pod nesrečno zvezdo.

Konec.

Črna legija je umorila nad 50 ljudi

V Zedinjenih državah so odkrili taino društvo Črna legija, ki je počenalo strašne zločine. Policija je trdno odločena postopati brezobzirno v nadi, da se ji bo posrečilo pojasniti mnogo zločinov in sumljivih samomorov, ki jih je morala zaradi pomanjkanja dokazov in natančnejših podrobnosti uvrstiti med nepojasnjene zločine. Preiskavo vodi sodnik Duncan Mac Crea iz Detroita. Na njegovo odredbo so bili mnogi člani Črne legije aretirani in ko so jih zaslišali, so povedali nekaj podrobnosti o delovanju tega tajnega društva, o njenih članih, in zločinih. Prosili so pa sodišče, naj jih obdrži v preiskovalnem zaporu, češ, da se bo le strašnega maščevanja legije, ki so jo izdali. Za Črno legijo so vedela oblastva že dolgo, niso ji pa mogla priti do živega. Šele umor nekega Harlesa Pooleja, čigar truplo so našli v jarku ob cesti, je nepričakovano in

čisto po naključju pripomogel do razkrinkanja. Pooleja so zločinci pripeljali na polje z avtomobilom in ponoči ga je v svitu bakel ustrelilo 12 mož, ki so imeli glave zakrite s črnimi kapucami. Zaviti so bili v črne dolge plašče, pokrite z belimi mrtvaškimi glavami s prekrizanimi kostmi, kakor je bila to navada pri članih Ku-Klux-Klana (neke vrste fašističnega društva). Poole je bil namreč v Črni legiji obtožen, da je pretepal svojo ženo.

Naloga Črne legije je bila boji proti nenasilnosti in vsemu, kar se upira ameriškemu duhu. Policija je dognala, da je prišlo nad 50 ljudi navzkriž s predpisi tega tajnega društva in vsi so plačali to s smrtjo. Črna legija šteje nad 135.000 članov in med njimi je mnogo uglednih politikov. Največ članov je pa imela med srednjimi sloji, zlasti med delavstvom.

tega je bil znan lovec in je imel prvo besedo na vseh loviščih, ki jih je zelo dobro poznal. Njegovega pogreba se je zato udeležilo zelo mnogo lovcev. Naj počiva v miru!

*** Po 20 letih se je vrnil iz ruskega ujetništva Mehmed Šefić iz Bosne.** Mož pripoveduje, da je samo v kazanski guberniji še okrog 30.000 bivših vojni ujetnikov Jugoslovancov, kar bo pa najbrž zelo pretirano. Domov ga je napotila vest nekega francoskega lista, da je Jugoslavija zelo bogata dežela.

*** Stari rimski vodovod odkrit.** Te dni je vseučiliški profesor dr. Balduin Saria izkopal v Brezuli ostanke rimskega vodovoda, ki je segal od današnjega Zlatega studenca v Framu do današnje Hajdine. Obstajal je iz kanala, ki je bil širok 60 cm, globok pa 45 cm. Ob vsaki strani ob kanalu je bil 45 cm debel zid.

*** Močan potres v Beogradu.** V nedeljo zjutraj kmalu po 4. uri so aparati potresomernega zavoda na Tašmajdanu zabeležili začetek precej močnega potresa v daljavi 90 km od Beograda. Potres je trajal kakšno minuto. V Beogradu samem so žvenketala stekla na oknih.

*** Škoda po toči v Tuhinju.** Poročali smo, da je bila škoda v neveljski občini, ki obsega tudi del Tuhinjske doline do Sel, cenjena na 486.000 Din. V tej vsoti ni upoštevana škoda na sadnem drevju, ki je tudi znatna, saj skoro v nobeni vasi ne bo sadja. Še večja pa je škoda v občini Tuhinju, ki obsega srednji del doline do Motnika. V tej občini je škoda ocenjena na 733.000 Din. Najbolj so prizadete vasi Loke, Srednja vas, Potok, Snovik, Građišće in Rakitovec. Prebivalstvo se obrača na vse strani za pomoč, da bi mu bila vsaj omogočena nabava semenskega žita po znižani ceni. Nad polovico posestnikov je tako prizadetih, da nimajo sredstev za nakup žita in se bo pač moralo nekaj ukreniti, da polja ne ostanejo prazna.

*** Velik požar v Selnici ob Dravi.** Nedavno ponoči je nastal v trgovini z mešanim blagom Ferda Jagriča v Selnici ob Dravi ogenj, ki se je s silno naglico razširil. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Selnice, dospeli pa so tudi gasilci iz Maribora in od drugod. Gasilcem se je posrečilo ogenj omeljiti. Vse blago, ki je bilo v trgovini, je zgorelo, ali pa je uničeno.

Škoda se ceni na 100.000 Din. Kako je ogenj nastal še ni dognano.

*** Odršana skala je podrla kozolec.** V Dolni Straži se je te dni okrog 3. ure održala z gorskega grebena Srebrnika ogromna skala, ki tehta preko 6000 kg. Skala se je zvalila kakih 500 po hribu navzdol. Njeno pot v nižino je spremljalo votlo bobnenje, zaradi česar so se vaščani prebudili iz spanja in prestrašeni vstali. Skala je na svoj poti vse zmečkala, k sreči samo drevje, nekaj klopi in neki kozolec, blizu katerega se je potem ustavila. Njena pot je držala dober meter od hiše trgovca in gostilničarja g. Petreta. Vaščani so zaradi tega dogodka prečuli ostali del noči, ker so se bali, da ne bo prvi sledilo še več skal.

*** V bedi je živela in zapustila bogastvo.** Te dni so našli v turščici na polju mrtvo 60-letno Katjo Ježevco iz Struge pri Ludbregu. Zapustila je 300.000 Din, vendar je pa živela v bedi. Ljudje so govorili, da je bila zadavljena in da jo je zadavil eden izmed njenih dolžnikov, sodna komisija je pa ugotovila, da jo je zadela kap.

*** Bik ga je ubil.** Huda nesreča se je pripetila pred kratkim v Zicah pri Sv. Juriju v Slov. goricah pri posestniku Režanju Jožefu. Ker je Režanja imel precej pokvarjene jaslji v hlevu, je najel tesarja Komperšaka Karla iz Zimic pri Sv. Ani v Slov. goricah. Ko je Komperšak popravil jaslji pri velikem biku, ga je žival vrgla z rogovi v jaslji in ga začela močno stiskati po vsem telesu. Preden so domači na Komperšakovo kličanje prihiteli na pomoč, je bil mož že nezavesten. Domači so nesrečnega komaj izvlekli izpod rogov podivjanega bika in ga spravili v hišo, kjer je izdihnil. Pokojni Komperšak je bil zelo marljiv tesar. Stel je 57 let.

*** Žrtve prevelike marljivosti** je postal kamnolomec Očepek Jože, po domače Mohorjevi iz Stranskega vrha, stanujoč za Savo pri Korimški, star 29 let, oče dveh otrok. Poprej je bil nekoliko časa zaposlen v apnenicah g. Weinbergerja, pozneje na železniški progi, od pomladi dalje pa v kamnolomu g. Josipa Haučka v Zagorju. Pred dobrimi 14 dnevi ga je nad desno senco zadel droben kamenček. Paznik ga je takoj napotil k zdravniku, ki mu je priporočil nekaj dni počitka. Očepek pa si ni dal odmora in je delal še ves teden v soncu in si nakopal prisad, da je obležal z oteklo

glavo. Zdravnik je odredil nujen prevoz v bolnišnico, kjer so ga zaradi zastrupljenja krvi operirali, vendar je bila vsaka pomoč že zaman. Marljivemu možu bodi ohranjen topel spomin.

*** Iz zvonika zagrebske katedrale je skočil.** Zvonik zagrebske katedrale postaja privlačnost samomorilcev. Te dni se je pognal z nje upokojeni sodnik iz Sarajeva Daniel Brun, star 47 let. Padel je 50 m globoko in obležal mrtve.

*** Huda avtomobilska nesreča pri Krapini.** Dne 8. t. m. se je pripetila pri Krapini avtomobilska nesreča in se je le srečnemu naključju zahvaliti, da so ostali vsi štirje potniki pri življenju. Omenjenega dne zjutraj je napravila družba štirih oseb iz Ptuja izlet v Krapino. Ko so prispeli v bližino Krapine do železniške proge, je v tistem trenutku privozil osebni vlak. Ker je na tem mestu proga nepregledna in tudi ni železniških zapornic, je avto zavozil od strani naravnost v vlak. Sunk je bil tako silen, da je prednji del avtomobila z motorjem vred odrčalo in zdrobilo. Radi silnega sunka so dobile vse štiri osebe, ki so bile v avtomobilu, hude poškodbe. Iz Krapine so poklicali po telefonu ptujske reševalce, ki so prepešali ranjence v Ptuj.

*** Zaradi bolezni v smrt.** Pred zadnjo sredo popoldne je šla na avstrijsko stran preko omejnega murskega mosta v mesto Radgono na Rotenturm-Zorzinjevem gradu uslužbena 18-letna Lizika Štefančeva, doma iz Melov pri Gornji Radgoni. Svoji spremljevalki je pred odhodom dejala, naj jo počaka v Gornji Radgoni, češ da gre po zdravila v mesto. Toda spremljevalka jo je čakala zaman. Lizika je krenila na breg reke Mure in skočila v vodo. Avstrijskemu orožništvu, ki so mu ljudje takoj javili skok nesrečnice v Muro, je uspelo nedaleč pod mostom potegniti truplo nesrečnice iz valov. Prizadevanje dveh poklicanih zdravnikov, obuditi jo k življenju, je bilo zaman. Pokojnica je bila izučena v šiviljstvu. Pred dvema mesecema je šla iskat službo v Zagreb, a ji mestno življenje ni prijalo. Septembra se je vrnila in stopila v službo na gradu. Ker je nekoliko pokašljevala, jo je službodajalka opozorila, naj gre k zdravniku, kar je usodno sredo storila. Zdravnik je pri temeljitih preiskavi ugotovil, da je jetika začela neopazno tudi njena mlada pljuča. Zato

6
TONE BRDAR:

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

»Ali se nista snoči prepirala vaš gospod oče in vaš gospod brat, grof Stanko?«

»Da,« je brez premišljevanja in z vidno vnemo pritrdil Hugo. »Bil sem slučajno v bližini. Ampak šlo je za neko družinsko zadevo,« je pristavil in pri tem postrani pogledal baronico Elviro. »Kj je ne maram obravnavati v javnosti!«

»Gospod grof,« je odgovoril sodnik zelo vljudno, a resno, »najbrž se je zgodil zločin!«

»To je tudi moje prepričanje!« je vneto pritrdil Hugo.

»Ali imate kakšen vzrok za to svoje prepričanje?«

»Da!« je priznal Hugo.

Delal se je, kakor bi le nerad govoril, toda to je bilo samo hinavstvo. Sai je bil že osumil svojega brata Stanka in s tem povzročil govorco, da je starega grofa zastrupil lastni sin, govorico, ki se je bila razširila po vsej okolici.

Sodnik je mislil, da ima zdaj priložnost, izvedeti kaj več. Bil je še mlad uradnik. Ni še imel veliko izkušenj, a bil je zelo vnet za svoj poklic.

»Govorite, gospod grof, razložite mi vse, kar veste! Vaša dolžnost je, da natanko poveste vse, kar bi morda pomagalo odkriti hudodelstvo!« mu je prigovarjal sodnik.

Vsi naokoli so napeto prisluhnili.

Hugo je prikimal, ker mu je bilo zelo lupo, da ga je sodnik silil k izpovedi. Baronica Elvira mu je molče nekaj namignila, a on je ni hotel razumeti.

Hugo je natanko popisal prepir med očetom in sinom in razmerje Stanka do Cvetke. Ko je omenil, da se je razdrla Stankova zaročnica z Elviro, se Elvira ni mogla več premagovati. Planila je kvišku in kri ji je zalila obraz.

»Protestirati moram proti temu, da se o teh stvareh tako natanko govori! V sramoto me spravljate, gospod grof!«

»Prosim te, Elvira,« ji je šepnila mati in jo skušala potegniti nazaj na divan. »Saj je vendar že vse znano! Zastonj se upiraš!«

Hugo je skomignil z ramo in nadaljeval: »Lahko ste prepričani, draga baronica, da je tudi meni neprijetno izdajati te rodbinske skrivnosti! Ker pa gre za odkritje hudodelstva, ne smem ravnati po svojih čustvih, ampak moram govoriti jasno in naravnost.«

»Ali hočete morda mojega zaročenca, svojega lastnega brata, spraviti v zvezo s tem zločinom?« je vzkliknila Elvira in oči so se ji zablistale. »Trdim, da je vaše sumnjenе neutemeljeno in da nimate nikašnih dokazov!«

Zdaj se je oglašil še sodnik. Hugo pa si je grizel ustnice.

»Dovolite, milostljiva baronica,« je rekel sodnik, »gospod grof potrjuje samo to, kar je že dokazano! Mi hočemo samo ugotoviti, da je imel vaš zaročenec s svojim očetom prepir, ki se je tako končal, da je računski gospod grof sina naravnost zavrzel. — Sai sem vas prav razumel?« se je spet obrnil k Hugonu. »Drug drugemu sta grozila, kaj ne?«

»Da!« je pritrdil Hugo. »Mo brat, žal, ni delal tako, kakor mora delati sin z očetom. Vztrajal je pri nekem svojem sklepu, in zaradi tega sta se sporekla.«

»Aha!« je šepnil sodnik in se je sklonil k tajni, ki je marljivo zapisoval izpovedi. »To ste napisali? Dobro! — Potem ste videli, gospod grof, da je vaš brat prinesel očetu kozarec vode?«

»Da, bil sem tam v salonu in vrata so bila samo priprta. Mo oče je bil zelo razburjen in je bil nekaj časa v omedlevici. Teden je vzel mo brat nekaj iz mize — mislim, da je bila stekleničica — in je s tem hitel v spalnico. Kmalu nato se je vrnil s kozarcem vode v roki.«

»Vaš gospod oče je pil to vodo? Ali ste to razločno videli?«

Vse je bilo tiho in pričakovalo odgovora. Hugo pa je dehal:

»Da, vse sem videl!«

»A ni ste nič hudega sumili, ko je vaš brat odšel s stekleničico?«

»Kaj hudega si nisem mogel misliti, drugače bi bil takoj stopil noter. Stekleničice nisem videl tako natanko. Mislim, da je kakšno pomirjevalno sredstvo je razlagal Hugo.«

»Ali ste ostali na istem mestu toliko časa, da je brat šel?«

»Ne!« je dejal Hugo. »Ne morem si razlagati, kako je izginil!«

»Ali ni nihče izmed vas videl mladega gospoda?« je vprašal sodnik. Ali mi more kdo povedati, kje se zdaj nahaja?«

Kazalo je, kakor bi bila hotela Elvira nekaj povedati, kajti skočila je pokonci; ko pa jo

je verjetno, da si je nesrečnica končala življenje zaradi bolezni.

*** Samomor Slovenke na Rabu.** Te dni si je končala na Rabu življenje sobarica Amalija Ajdova iz Tepanja. Skočila je s strehe hotela »Imperiala« 30 m globoko in obležala mrtva. V smrt je šla baje zato, ker jo je zapustil njen ljubček, hotelski sluga, s katerim sta bila že več let prijatelja.

*** Otrok je umrl za posledicami opeklin.** Te dni se je hudo ponesrečil 4-letni sinko delavca Plaskan Stanko iz Latkove vasi pri Sv. Pavlu pri Preboldu. Fant je stopil v Latkovi vasi k otrokom, ki so bili na paši in kurili. Ko se je z njimi igral, je padel v ogenj, pri čemer se mu je vnela obleka in je dobil hude opekline po obrazu in vsem telesu. Poklicana je bila celjska reševalna postaja, ki je fanta z avtomobilom prepeljala v bolnišnico. Kljub skrbni zdravniški negi pa je otrok umrl.

*** Vsa gospodarska poslopja v plamenih.** Smoletovo kmetijo v Formah je doletela huda nesreča. Domači so delali na polju, ko so zajeli njihovo šupo plameni. Ogenj, se je z naglico razširil na vsa gospodarska poslopja. Živino so spravili iz hleva, pa tudi nekaj poljskega orodja so rešili, vse drugo pa je zgorelo. Požar se je videl daleč po Sorškem polju in je privedel na pomoč poleg domače še petero okoliških gasilskih čet, ki so požrtvovalno pomagale gasiti. Žal je primankovalo vode, nagajale pa so tudi motorke.

*** Požar sredj mešta.** Prav na dan žegnanja na Grabnu je vse slavnostno razpoloženje pokvaril požar, ki je nastal popoldne v gospodarskem poslopiu Grogove gostilne na Grabnu. Ogenj se je širil z naglico in je bila nevarnost velika, da ne bi ogenj zajel hišo, v kateri je gostilna in poleg stoječo hišo g. Jagodica, kjer sta tudi gostilna in trgovina. To nevarnost so preprečili kamniški gasilci. Požar je bil udušen. Kako je požar nastal, doslej še ni znano. Mestni stražnik je odvedel v zapor nekega gonjača živine, na katerega pada sum, da je morda zaslužil požar v vienosti. Natančneje bo ugotovila preiskava.

*** Ustreljen iz lastne puške.** V Kupincu blizu Jastrebarskega je občinski blaginik Juro Bakšič razkazoval svojo novo puško. Ta čas, ko je vstal od mize je prijel novo puško občinski redar Štimac. Naenkrat se mu je pa puška sprožila in šibre so zadele Bakšiča v trebuh, da je kmalu izdihnil.

*** Smrten padec s strehe.** V torek zjutraj se je pripetil v Marijini ulici 10 žalosten dogodek, ki je zahteval življenje mladega moža. Tam popravljajo hišo, v kateri je večina pisarn mariborskih odvetnikov. Hiša je last advokata g. dr. Schmida iz Gradca. Kleparska dela opravlja tveška Somrek, ki je v torek, zjutraj poslala na delo 21-letnega pomočnika Ozvalda Mlinariča. Še pred odhodom je mojster Mlinariča opominjal, naj bo na visoki strehi previden. Dal mu je s seboj vrv, s katero naj bi se pomočnik navezal. Mlinarič pa je odvrnil, da nima strahu in da se mu še ni nikdar vrtilo v glavi. Zato se tudi ni navezal na vrv. To pa je postalo zanj usodno. Ko je stopil na žleb in pogledal v globino, se mu je nenadno zavrtelo v glavi, da je omahnil. Pri padcu se je v višini drugega nadstropja skušal ujeti za okno, ki se je pa odtrgalo in zgrmelo z njim vred na tla. Ponesrečenca so takoj odpeljali proti bolnišnici. Toda že na poti je izdihnil. Oblastvo je ugotovilo, da zadene krivda ponesrečenega pomočnika samega, ki je bil nepreviden.

*** Požar.** Pri posetnici Pavli Kmetičevi iz Spodnjih Rač je v gospodarskem poslopiu nastal požar, ki so ga pa domačini pravočasno opazili in sklicali gasilce. Z združenimi močmi se je gasilec posrečilo, da so ogenj omežili. Zgorelo je le podstrešje.

*** Glavna razprava zaradi znanih dogodkov v Kerestincu** je razpisana za 5. oktober. Obtoženih je 29 ljudi, ki so sodelovali pri tem napadu. Na razpravo, ki bo trajala kakih 10 dni, je pozvanih nad 200 prič. Obtožence bo zagovarjalo 25 odvetnikov.

*** Ponarejeni kovanci.** V zadnjem času so se pojavili v Mariboru in okolici ponarejeni kovanci, zlasti 50-dinarski. Oblastva marljivo poizvedujejo za ponarejevalce in se je orožnikom posrečilo izslediti razpečevalca v osebi 32-letnega Franca od Sv. Barbare v Slovenskih goricah.

*** Državni mejniki izginjajo.** Že dalje časa so graničarji ob avstrijski meji opazovali, da izginjajo z meje državni mejniki. Te dni so odkrili tak mejni kamen v gozdu pri Dravi, kamor so ga odnesli doslej še neznani storilci. Preiskava se nadaljuje.

*** Vlomi na deželi** se v zadnjem času silno množijo. Tako so v Svečini v Slovenskih goricah vdrl neznanci ponoči v stanovanje po-

sestnika Janeza Švingerja in odnesel 800 dinarjev gotovine in več drugih predmetov. Tudi posestnik Jožef Babšek v Makolah je imel neželjen obisk v svoji viničariji, odkoder so vlomilci odnesli okoli 50 litrov vina, lovsko puško in razna živila. Pri raznih posestnikih na Pohorju je bilo v zadnjem času izvršenih več vlomov in tatvin. Zdaj se je orožnikom posrečilo izslediti 22-letnega brezposelnega delavca Franca Žnidariča, ki se je klatil po Pohorju, in o katerem sodijo, da je strahoval naše pohorske kmete.

*** Smrtna žrtev podivjanosti.** V Debečem, mali vasi nad Javorjem pri Šmartnem, je v prepiru rudar Antonijev s Pristave pri Stični do smrti sunil z nožem v srce 25 letnega mladenčevega sina Jožefa Žurga, po domače Barantinovca iz Debečega. Nesrečni Žurga je kmalu nato izdihnil. Antonijev se je po uboju sam naznanil orožnikom v Stični, ki so ga odvedli v Višnjo goro v zapor. Pokojni Žurga je bil miren in dober fant.

*** Bila je nasilna smrt.** Kakor smo že poročali, so našli v celici mariborske jetnišnice mrtvega jetnika Antona Uranjeka. Raztelesen je ugotovilo, da je smrt nastala zaradi otrpnosti možganov. Uranjek je imel razbiti lobanjo in stritih sedem reber. Sojetnik pokojnega Uranjeka Koloman Vrečič je priznal, da je Uranjeka ponoči pretepel, češ da mu ni dal miru. Najbrže je Vrečič navahnil na Uranjeka in ga butal z glavo ob zid, kar je povzročilo smrtno poškodbo. Vrečič se bo moral zagovarjati zaradi uboja.

*** Mlad nepridiprav.** Orožniki v Ribnici na Pohorju so aretirali mesarskega vajenca Franca iz Slovenjgradca, ki ga je bil njegov gospodar, mesarski mojster Anton Kuhar iz Slovenjgradca, poslal s 6750 Din k Sv. Antonu na Pohorju, da bi tamkaj prevzel in plačal dva para volov. Vajenec pa ni šel k Sv. Antonu, marveč se je odpeljal do Vuhreda, potem pa krenil v Ribnico in Maribor in v treh dneh zapravil nad 4000 Din. Izročili so ga sodišču.

*** Vlom v župnišče.** Pri Sv. Sebastjanu so vlomili neznanci ponoči v župnišče. Skušali so izprazniti omaro v obednici in navrtati železno blaginjo. Župni upravitelj g. Bejek Janke se je zbudil in stopil v obednico. Ko je prestrašen zavpil, so vlomilci zbežali.

*** Nova velika tihotapska zadeva v Beogradu.** V Beogradu so spet odkrili veliko tihotansko zadevo. Uslužbenci občinskega troša-

je sodnik pozorno pogledal, je stisnila ustnice in je spet sedla.

Naposled je povedal sluga Jože, da je videl grofa Stanka, kako je ves razburjen prišel iz grofovih sob in naglo nekam zbežal. Kje je zdaj mladi grof, ni vedel nihče.

»Bomo že zvedeli, je dejal sodnik. »Ali ste kaj poizvedovali?»

»Da,« je pritrdil Hugo. Po vsej okolici smo iskali mojega brata. Jaz si, kakor rečeno, ne morem razlagati, zakaj se skriva. Morda je zbežal?»

»Zbežal? Skoraj gotovo!« je priklimal sodnik. Zelo važno je, da pride vaš brat sem. Takoj bom dal potrebne ukaze!»

»Ne verjamem, da bi ga mogli nati!« je dejal Hugo in je postrani pogledal Elvira. Če se čuti krivega.»

Umolknil je, kajti iznenada so se vsi navzoči zganili in med njimi je vstal grof Stanko, kakor bi bil zrasel iz tal.

»Tu sem!« je dejal Stanko in stopil pred sodnika.

Ta nenadni prihod grofa Stanka je presegel vse. Dolgo so bili vsi, kakor bi bili okameneli. Elvira je bila prav tako presenečena kakor Hugo, ki je izmed vseh najmanj mislil, da bi zdaj Stanko utesnil priti sem.

Toda Hugo se je kmalu zavedel in potuhneno, škodoželjno so se mu zablistale oči. Mirno je stopil proti svojemu bratu in pomenljivo dejal:

»Dobro, da si prišel!«

Tedaj je zašumela Elvirina obleka poleg njega. Videlo se je, kakor bi hotela baronica hiteti k svojemu zaročencu, se potegniti zanj in se zanj boriti. S strahom je spoznala, kako strašen vihar se zbira nad njegovo glavo.

Zdaj mu ni več zamerila nezvestobe. Vso je prevzel strah, neizrekljiv strah za nje, ki ga je ljubila.

Grof Stanko pa je ni pogledal, kakor da je ne bi bilo tu. Bil je bled kakor smrt in ustnice so se mu tresle.

Kako se bo branil — so se vsi izpraševali?

VII.

KDO JE BIL?

Grof Stanko je ponosno stopil k bratu Hugonu in ga prezirljivo pomeril od vrha do tal. Ne da bi čakal sodnikovega vprašanja, je dejal:

»Slišal sem tvojo obtožbo! Najin oče je umrl in ne morem ga več klicati za pričo. Ko bi mogla njegova usta še govoriti, bi tu pred vsemi povedal, da si ti nesramen lažnik! Če je moj oče umrl res nasilne smrti, mora priti resnica na dan! Moje roke so čiste!«

»Dokaži to!« je siknil Hugo, »Dokaži, da nisi kriv! Kar sem jaz izpovedal je gola resnica in ne bom preklicaj nobene besede!«

»Poglej, dobro se zavedaš, da lažeš! Pogubiti me hočeš!« je vzkliknil Stanko in dvignil pest, kakor bi ga hotel udariti. »Tvoje sovraštvo do mene je tako veliko, da si zmožem po krivenm priseči proti meni!«

Hugo je odskočil in gospodje so stopili med brata. Stanko se je komaj pomiril in se je obrnil proti sodniku:

»Takoj ko sem izvedel, da je moj oče umrl« je rekel, »sem prihitel sem in sem pripravljen odgovarjati na vaša vprašanja.«

»Zakaj niste ostali čez noč v očetovi hiši?« je kratko vprašal sodnik.

»Zato, ker sem po snočnjem dogodku sklenil, da nikoli več ne prestopim praga te hiše.«

»Ali ste dali piti očetu iz tega kozarca?«

Grof Stanko je pogledal kozarec, ki mu ga je bil pokazal sodnik. Mesto na mizi, kjer je stal, je bilo zaznamovano s kredo.

»Mogoče je, da je bil ta kozarec,« je odgovoril Stanko. Zanesljivo pa tega ne morem povedati!«

»Ali priznate, da ste nekaj prilili k vodi? Morda iz te steklenice?«

V jezi je Stanko sunil nazaj sodnikovo roko, ki mu je pomolila pred oči steklenico.

»Ne!« je vzkliknil. »Ničesar, prav ničesar nisem primešal vodi! — Ali je kdo tu, ki verjame to, ki me ima za tako izprijenega, da bi napravil tako hudobijo?«

Vsi so molčali, nihče se ni upal oglasiti, čulo se je samo Hugovo zaničljivo smejanje.

»Torej tajite?« je spet začel sodnik in se je obrnil k zdravnikom. »Ali ste že spoznali, kakšen strup je to, gospodje?«

»Ne še!« je nejevoljno odgovoril sodni zdravnik. »Drugega ne more biti ko ciankalij!«

Zdravnika sta se začela pogovarjati o strupu in nista mogla končati svojega pogovora, ker sta drug drugemu ugovarjala.

Tedaj je stopil iz vrste sodnijskih gospodov vitek gospod srednje postave star kakšnih štirideset let. Njegov obraz ni kazal nič posebnega, samo oči so bile nenavadno bistre. Izdajala so, da jim le malokaj ostane skrito.

Med razpravo je ta gospod molčal, toda pazorno je opazoval Hugona in baronico Elviro. Ko se je začel Stanko tako odločno zagovar-

rinskega urada so vršili nerednosti na ta način, da so uvoženo blago za nekatere tvrdke delno nižje ocenjevali, delno pa niso zaračunali sploh nobene trošarine. Uvedena je najstrožja preiskava.

* **Vlom.** V Grajenškaku je bil izvršen vlom pri viničarki vdovi Neži Vodanovi. Stara ženica si je prištedila 1000 Din v srebru po 50* 20 in 10 Din. Brezdvomno je vlomilec moral vedeti, da ima 65 let stara ženica prihranjen denar. Strojlec je ob času, ko je bila Vodanova v vinogradu pri delu, porabil priliko, vlomil v stanovanje in odnesel ves denar. Orožniki iz Ptuja so aretirali mlajšega moškega, ki je osumljen vloma.

* **Kamenje v golšah piščancev.** Trgovec s perutnino Ivan Vršič pri Sv. Lenartu v Slovgoricah je pred dnevi kupil od nekega posestnika iz Nadbišca 15 piščancev. Vršiču se je zdela golša piščancev nenavadno velika in trda. Živinozdravnik je ugotovil, da je dotični posestnik krmil piščance s kamenjem velikosti graha do oreha. Zadnjo besedo bo izpregovorilo sodišče.

* **Vlomilci na deželi.** V stanovanje učitelja Friderika Majcna na Mariji Snežni so vdrl vlomilci ter odnesli vso posteljnino, obleke in druge predmete. Posestniku Ivanu Kudru v Gačniku pa so tatovi odnesli iz kurnika šest puranov.

* **Smrt zaradi vinjenosti.** Posestnik Pavel Dvoršak se je vračal iz Maribora, kjer je prodajal na trgu sadje, domov v Duplek. Bil je močno vinjen. Ko se je pripeljal mimo posestnika Koprivnika, ki je bil še do nedavnega orožnik in je Dvoršaka zaradi tatvin večkrat pestil, je začel Koprivnika zmerjati. To je slišal Koprivnikov hlapec Vohak Herman in prišel z dvorišča. Tudi Vohaka je začel Dvoršak zmerjati, ker ga je močno sovražil, odkar ga je Vohak izdal zaradi tatvin in bi moral Dvoršak zdaj priti pred sodišče. Vohak je skočil za Dvoršakom, pobral kamen in mu ga zagnal v hrbet. Potem pa ga še nekajkrat oplazil s kolom po glavi in hrbtu. Dvoršak je nato skočil z voza; ker pa je bil vinjen, je padel in kolo mu je šlo čez glavo. V mariborski bolnišnici, kamor so ga takoj prepeljali, je Dvoršak umrl.

* **Kdo je neznana mrtva ženska.** V petek popoldne je pripeljal neznan voznik v ptujsko bolnišnico truplo neznanke ženske ter za-

hteval, naj truplo spravijo v mrtvašnico. Službujoči zdravnik dr. Pogorelec je sprejem mrtliča odklonil ter je voznika napotil na mestno pokopališče. Voznik je truplo res odpeljal ne mestno pokopališče in ga izročil grobarju, ki ga je spravil v mrtvašnico. Potem se je voznik odpeljal in za mrtvo žensko se ni nihče več brigal. Pri pregledu trupla so našli listek, na katerem je napisano: Marija Novakova, Pršetinci občina Koračice. Raztelesenje je ugotovilo, da je bila pokojnica zastrupljena z arsenikom. Ali gre za samomor ali za zločin, še ni pojasnjeno. Preiskava se nadaljuje.

* **Velik vlom.** V noči na petek so neznanci vdrl v trgovino Franca Rudla v Rošpohu in jo docela izropali. Vlomilci so odnesli za preko 15.000 Din blaga in gotovine.

POPOTNIKOVA TORBA

Smrt vzornega učitelja

Ljubljana, septembra.

Prejšnji teden je umrl v Ljubljani upokojeni nadučitelj g. Bernard Andoljšek, star 71 let. Z njim je legel v grob eden iz vrst učiteljev predvojnega časa, ki so morali orati kaj trdo ledino na šolskem področju na deželi in delovati med narodom za gospodarski napredek.

Pokojni Andoljšek je bil povsod mož na svojem mestu. Kot sinu preprostih kmečkih staršev iz Jurjevice pri Ribnici so mu bile predobro znane težave in skrbi kmečkega stanu. Zato je toliko lažje deloval med ljudstvom.

Kot mlad učitelj je prišel na prvo učiteljsko mesto v Bohinj, a odtod v Drago na Kočevskem. Draga je bila tedaj narodnostno silno izpostavljena. Obstajala je zanj resna nevarnost ponemčenja. Zato je bilo prav, da je prišel v Drago delaven in predaren mož, kakor je bil Andoljšek. Z delom v šoli in z javnim udejstvovanjem izven šole je s pomočjo udevrednih odnotnih narodnjakov obvaroval Drago ponemčenja. S svojim pametnim in dobrohotnim nastopom si je bil pridobil popolno zaupanje tudi pri nasprotnikih.

To njegovo delovanje se je nadaljevalo

tudi na njegovih naslednjih nadučiteljskih mestih: v Mirni peči in v Litiji, kjer je služboval nad 20 let in se ves posvetil napredku šole in prosvetnemu delu izven šole. Bil je vnet delavec za Družbo sv. Cirila in Metoda do zadnjega diha.

Andoljšek naj bo zgled mlajšim učiteljem, kako je treba delati med narodom. Pokojniku, ki je bil vse življenje mož plodnega dela, bodi ohranjen časten spomin!

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Diuvodje (srbska jed za pet oseb). Pol kile svinjskega mesa zreži na tanke koščke. Drobno zreži pol kile čebule. Kilo paradižnikov olup in zreži. Osem paprik izčisti in zreži. Kilo in pol krompirja olup in zreži na plošče. Operi še osem pesti riža in ga posuši. V štirilitrski kozi razbela štiri žlice masti in štiri žlice olja. Na vročo mast stres zrezano meso in ga hitro opec. Ko je meso zapečeno, ga poberi na topel krožnik in pokrito postavi na toplo. Na mast pa stres zrezano čebulo ter jo mešaj, da lepo zarumeni. Nato jo poberi na drug krožnik. Na ostalo mast pa nastresi polovico zrezanega krompirja. Na krompir naloži polovico paradižnikov, na paradižnike polovico zrezane paprike, na papriko polovico prepražene čebule in po čebuli polovico riža, po rižu pa položi vse opečeno meso. Zda naloži drugo polovico riža, čebule, paprike, paradižnikov, na vrhu pa krompir. Osoli in potresi še žlico sladke paprike in malo popra, polij še za dve žlici razbeljene masti in pol litra vode, dobro pokrij in pokrite postavi v pečico, kjer naj se duši eno uro. Med dušenjem nič ne odkrivaj in ne mešaj, le tu in tam kozo malo zaobrni. Daš za kosilo ali večerjo s solato na mizo.

Praktični nasveti

Kadar predelavaš žimnice, blago najprej operi, potem posuši in zlikaj. Nato blago po notranji strani namaži s suhim milom, kar prepreči, da žima ne bode skozeni. Da se pa žimnice tako hitro ne zamažejo, jih imej pod rjuho vedno pregrnjene s kako staro, a čisto odejo ali rjuho. Na ta način se žimnica tudi tako kmalu ne strga, ne oprši in je tudi n'treba tako pogosto stepati.

jati, je tihi opazovalec nekajkrat pokimal. Zdaj je stopil k mizi in mirno dejal zdravnikom:

»Dovolite, da še jaz preizkusim ta strup!« Zdravnik sta se spogledala, toda gospod se ni zmenil za njuno začudenje. Pri polizkusu se mu je takoj videlo, da je izurjen kemik.

»Kdo pa je to?« je tiho vprašal domači zdravnik svojega tovariša.

»Ali ga ne poznate?« je odgovoril ta. »Ali niste še nikoli slišali o znamenitem detektivu Filipu Smitu? Izredno nadarjen kriminalist je. Zdi se mi, da vsako stvar razume. Stavim, da bo spoznal, kakšen strup je to!«

Sodnik in drugi gospodje so stopili bliže in so z zanimanjem opazovali detektivove polizkuse.

Nekaj kapljic strupa je razredčil v vodi, pridel nekoliko neke druge snovi in vse to zmešal ter skuhal. Tekočina je cvrčala in se penila nad plamenom. Najprej je postala modra, potem rdeča in nazadnje je ostala samo še kapljica izpremenjajoče se tekočine.

»Ze vem!« je dejal detektiv in si umil prste. Zdravnik sta napeto čakala in sta vprašala:

»No, strup je vendar ciankalij, ali ne?«

»Ne čisto, gospod doktor! Ciankalij je res straven, poleg tega je pa še neki drug strup. Tetanus namreč!«

»Kaj? Tetanus? Krčni strup? sta se začudila zdravnika.

»Da, ta strup je stokrat močnejši kakor ciankalij. V tem kozarcu je bila komaj tisočinka tega strupa. V steklenici je komaj še kapljica tetanusa in vendar bi bilo to dovolj,

da se zastrupi brez števila ljudi. Nekoč se mi je pripetil podoben primer in zato mi je prišlo na misel, da mora biti tetanus.«

»Kako pa je grof dobil ta strup in čemu ga je potreboval?« je vprašal sodnik.

»Večji del tekočine v steklenici je pač ciankalij, je pojasnjeval detektiv Filip Smit. »Ciankalij uporablja, kakor je znano, za galvanično zlatenje in srebrenje. Slišal sem, da je stari grof iznašel neko novo vrsto zlatega papirja, ki ga zdaj izdelujejo v njegovi tovarni. Tetanus je dal najbrž temu zlatemu papirju poseben blešč.«

»Aha, zdaj razumen!« je pritrdil sodnik. »Razvozlati ste uganko na čudovito hiter način. Ta strašni strup najbrž zelo hitro učinkuje. Ali si je mogoče misliti, da bi bil mogel grof postaviti kozarec na mizo, ko je izpil vodo?«

»Ne,« je odločno odgovoril sodni zdravnik. »Tako ko je grof izpil vodo, so mu otrpnili živci in umrl je v nekaj sekundah.«

»Torej je s tem dokazano, da mu je nekdo drug dal kozarec!« je rekel sodnik. »To je torej umor! Razen tega so na kozarcu odtiski prstov. Ali je ta barva od tetanusa?«

»Da,« je odgovoril sodni zdravnik. »Tetanus zelo močno barva in tisti, ki je imel ta kozarec v rokah, mora imeti še sledove na prstih. Mrtvec pa jih nima.«

»Še en dokaz!« je dejal sodnik in stopil k Stanku rekoč: »Pokažite mi roke! — Aha, že vidim!« je vzkliknil. »Na kazalcu in sredincu vaše desne roke so rjave pege! — Aretirati vas moram!«

Grof Stanko ga je debelo pogledal in prebledel. Ves zmeden je opazoval svoje prste in res — tudi on je onazil dve rjavi pegi.

»Mene — mene hočete aretirati?« je hripavo zaklical. »Zakaj? Kaj sem storil? Jaz sem nedolžen!«

»Osumljeni ste, da ste zastrupili svojega očeta!« je rezko odgovoril sodnik. »Ali ste to naredili nalašč, ali po pomoti, se bo že pokazalo!«

Te besede so zadele nesrečnega Stanka kakor strela z jasnega neba. Opotekel se je in omahnil na stol, ki je stal za njim. Takoj nato pa je plesnil pokonci, divje pogledal Hugo na in obupno kričnil:

»On ve, da sem nedolžen! Ta podlež! Priznaj resnico! Priznaj, da si lagal! Moja usoda, moje življenje, moja čast je v tvojih rokah! Pri duhu svojega očeta te rotim: povej, kdo je morilec!«

»Ti!« je hladno odgovoril Hugo.

Vstopila sta birača, ki sta se morala zelo truditi, da sta obdržala besnečega Stanka. Kmalu pa je njegov odmor popustil. Odpeljala sta ga ven in ga posadila v voz, ki je kmalu nato oddrdral proti ječi.

Ko je baronica Elvira videla ta prizor, ko je videla svojega zaročenca tako osramočena, kot jetnika, hudodelca, je planila kvišku, kakor bi ga bila hotela braniti. Toda iznena, da se je stemnilo okoli nje, omedlela je.

Tri dni nato so položili starega grofa z velikim sijajem k večnemu počitku... Nepregledna množica je šla za pogrebom, od ravnatelja pa do zadnjega delavca.

(alje)

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Sibirske spomine smo zadnjič končali. V naslednjem prinašamo še samo opis piščeve poti skozi Tibet v Indijo. To svojo pot je bil pisec v glavnem spisu samo na kratko zabeležil.

Sklenila sva naposled s praporščakom Tifonovim zapustiti Mongolijo in se čez Tibet preriti v Indijo. Denarja, in sicer v angleških funtih, sem imel dovolj.

V deževni noči sva pobegnila proti Tibet-skemu gorovju. Opazil naju ni nihče. S prehrano sva bila vsaj za 14 dni dobro preskrbljena. Hodila sva že osem dni po gorskih prelazih in nikjer nisva opazila živega bitja. Veliko pusto gorovje je bilo pred nama, v ozadju pa Himalaja s svojim večnim snegom. Edini najin voditelj je bil kompas. Začelo naju je skrbeti zavoljo prehrane. Čeprav sva zelo štedila je začel živček pohajati. Bila sva na begu že tretji teden in zadnji košček kruha je izginil v najinuh lačnih želodcih.

Kaj zdaj? Solnce je upiralo svoje žarke v snežne velikane in zdelo se nama je, da bo to solnce priča najine bedne smrti. Tavalala sva še nekaj dni dalje in se prehranjevala s koreninicami, ki sva jih kopala iz zemlje. Vsa izmučena sva se ustavila in si zakurila ogenj. V izpraznjeni konservni škatlici sva pekla neke črve in polže. Spočetka te neslane zmesi nikakor nisva mogla prebaviti, a po tedenskem stradanju sva uživala pečene črve in polže z veliko slastjo. Tifonov je skoraj obupal nad žalostnim položajem. Začel mi je očitati, da sem jaz kriv, da sva pobegnila, ker sem mu obljubil, da ga bom podpiral z denarjem. Kaj denar! Saj bi tako rad žrtvoval vse prihranke za košček kruha. Vsak dan sva bila bolj šibka in slaba, v glavi nama je šumelo in omotica se naju je lotevala, a rešitve ni bilo pričakovati od nikoder. Zazdela se mi je, kakor bi se drug drugega bala in da čakava le ugodnega trenutka, ko si skočiva nasproti in bo v groznem boju moraj slabejši podleči močnejšemu. To je glad, ko človek postane žival, ko ugasne v njegovi notranjosti zadnja sled človekoljublja. »Ubij me«, sem rekel prijatelju, »le jaz sem kriv tvoje nesreče, tako se rešiš vsaj ti, sicer pogineva oba.«

Žalostno me je pogledal tovariš, čudno se je nasmehnil, oči so se mu svetile kakor tigru, kadar hoče naskočiti vabljiv plen. Vzdihnil je in žalostno utihnil. Opetekala sva se dalje kakor pijanca, ki namata več v oblasti svojih nog. Drug drugemu sva dajala pogum. »Le naprej, le naprej!« A kam? Padala sva in se spet dvigala in ležla počasi, počasi...

Kar me je Tifonov krepko prijel za roko. Bil je močnejši od mene, pravi ruski tip. Ves sem se stresel, saj sem že naprej vedel, kaj hoče. Sam sem ga prosil, naj me ubije... Skoraj sem bil zadovoljen. Zdaj pride konec in rešen bom za vedno tega neznoznega trpljenja. Z roko je pokazal proti nebu, kakor bi hotel reči: »Izprosi milosti pri Bogu za svojo grešno dušo!« Niti ozrl se nisem, le čakal sem trenutka, ki je moral priti. Še enkrat je zavpil:

»Glej vendar!«

In opazil sem jato divjih gosí, ki so visoko krožile nad nama.

»Rešena!« sva zaklicala oba hkratu, saj sva vedela, da mora biti v bližini voda in morda kakšna naselbina. Kmalu sva zaslišala strele iz pušk. Kolikor so nama še moči dopuščale, sva hitela v smer, od kudar se je čulo streljanje, in zagledala od daleč reko in ob njej malo karavano. Začela sva mahati s kapami, ker kričati nisva več mogla, a namesto odgovora so začele mimo naju švi-

gati svinčenke. Kot stara vojaka sva takoj vedela, kaj nama je storiti. Spustila sva se na zemljo in čakala, kaj pride.

Prišlo je k nama kakih 30 do zob oboroženih mož. Bili so razbojniki, ki jih je po tibetanskih prelazih vse polno. Napadajo romarje, ki nosijo obilna darila dalai-lami, najsvetejšemu duhovniku v Lhaso. Ker sva imela kitajski vojaški obleki, so naju imeli roparji za kitajsko predstražo. Med njimi je bilo nekaj Rusov in tem sva dopovedala, kako sva zbežala iz Mongolije in da čaka naju gotova smrt, ako naju ne rešijo. Ker zaradi gladi in prestanega strahu nisva mogla več hoditi, so naju prenesli v taborišče blizu reke. Dali so nama niti čaja, ki mu je bila pri-mešana sol z mlekom in nekoliko bele moke. Sladkorja ne poznajo. Nasitila sva se do dobra in kmalu trdno zaspala pod šotorom. Šele drugi dan sva se prebudila na dvokolesnem vozu, v katerega je bil vprežen črn, bivol podoban vol.

Ustavili smo se pred nekim jezerom. Ker sva bila s Tifonovom vsa blatna in zamazana, sva se vsa srečna pognala v vodo. A glej vraga, še nisva bila do kolen v vodi, naju je pognala spet na površje. Vsak poizkus, da bi se potopila v vodo, se nama je izjalovil. Voda se je igrala z nama kakor z žogo, vedno sva bila na površju. Roparji so se nama smejali in šele potem povedali, da ima to jezero toliko soli v sebi, da je kopanje v njem nemogoče. Človek bi se v tem slanem jezeru sploh ne mogel utopiti. Jezero, ki jih je v Tibetu mnogo, je popolnoma mrtvo; v tej silno slani vodi ne more živeti nobeno živo bitje. Tretji dan so naju povedli pred vodjo tolovajev v poseben šotor. Za čuvaje je imel tri velike pse, a njegov osebni stražnik je bil močan Mongolec. Vodja naju je premeril od nog do glave in izprašal kdo in odkod sva. Sprejel je naju v službo, a obenem povedal, da plačava z življenjem, ako poizkusiva zbežati.

Preden nadaljujem, hočem v kratkih vrsticah opisati Tibet. Gorovje stoji v Srednji Aziji kakih 4000 do 5000 metrov nad morjem in je približno dvakrat toliko kakor Nemčija. V ozadju sta Himalaja in Kvenlunsko gorovje. Nekatera pota drže celo više od Montblanca. Med velikanskim gorovjem leže male dolinice, kjer živijo ubogi Tibetanci. Preživljajo se s kmetijstvom in lovom, ki je še precej izdaten. V tem gorovju izvirajo mogočne reke: Indus, Bramaputra, Jangtsekiang in druge. Tibetanci trgujejo s Kitajsko in s Sibirijo. So po večini lamaisti (buddhisti) in so zelo pobožno ljudstvo. O tem priča stara navada da romajo stotine kilometrov daleč do svojega mesta Lhaso. Kakor znano je pred leti umrl najsvetejši med svetimi duhovniki, dalailama. Stel je 57 let in bil od leta 1893. na najvišji sveti službi v Tibetu. Njegovo ime je bilo Ngavang, Lap-sang, Tupdem, Gyatso. Toliko romarjev, kakor jih je bilo zbranih pri njegovem pogrebu, še ni bilo zbranih v Lhasi, odkar svet stoji. O buddizmu ne morem tu obširneje pisati, omenim naj samo, da mu pripada okrog 400 milijonov ljudi.

Romarji, ki gredo v sveto mesto Lhaso, nosijo s seboj dragocene darove, zlato, žlahtne kamene in druge dragocenosti. Zaradi nevarnih roparskih čet hodijo romarji v velikih skupinah. Imajo tudi plačane spremljevalce, ki jih čuvajo in ščitijo pred tolovaji. A običajno so spremljevalci v tesni zvezi z roparji, ki s pomočjo spretnih vohunov o vsem dobro informirajo roparje. Navadno tolovaji napadejo romarje v tesnih soteskah in jim odnesejo vse dragocenosti, zlato in denar. Tifonov in jaz se nisva udeleževala ro-

parskih pohodov, pač pa sva skrbela za red in snago v taborišču. Tudi kuhinja je bila v najini oskrbi.

Roparji iz drugih pokrajin so imeli z našimi tolovaji po posebnih kurirjih zelo dobro organizirano vohunsko zvezo. Vsa pota in vsi gorski prelazi so bili pod roparsko kontrolo. Nekega dne so vohuni sporočili našemu vodji, da se pomika velikanska množica, približno 2000 romarjev, proti Lhasi. S seboj da vodijo nad tisoč bivolo, konj in kamel in dragocene zaklade. Toda tako velike množice se tudi roparske čete niso upale napasti. Srečno so torej romarji prispeli v sveto mesto in podarili vse dragocenosti velikemu duhovnu dalai-lami.

Mesto Lhasa stoji ob pritoku reke Bramaputre in šteje okrog 40.000 prebivalcev. Široke ulice, velike stavbe in lepo urejeni vrtovi krasijo mesto. Predmestje je pa zelo zanemarjeno in umazano, da že zunanje lice kaže veliko bedo. Najveličastnejši je tempel, tempel, ki je posvečen Buddhi. Praznovrstvo

Lamaisti (buddhisti) imajo mnogo skupnega z našo vero. Pri cerkvenih obredih rabijo škofovsko palico, mitro, kadilo, rožni venec, blagoslovljeno vodo. Tudi lame (duhovniki) se ne ženijo in živijo zelo skromno in pobožno. Duhovništvo živi po samostanih, po več tisoč skupaj, v vsakem samostanu je tempel ki je posvečen Buddhi. Praznovrstvo je posebno med ženskim svetom zelo razširjeno. Vsaka večja naselbina ima svojo čarovnico in te vrste ženske najboljše izhajajo v Tibetu. Zenske, ki iščejo pri čarovnikih nasveta, morajo prinesiti s seboj jajca, kišmiš (neka vrsta naših rozin), tobak ali denar.

Tudi Tifonov in jaz sva si dala prerokovati od vedeževalke. Stopila sva v njeno izbo. Pri navadni leseni mizi je sedela kakih 40 let stara ženska in pred seboj je imela posebno vrsto kart. V kotu sobe sva opazila veliko košaro, v njej je bil izredno velik črn petelin, ki mu je družbo delala popolnoma bela kokoš. Zaslišala sva glas gonga: enkrat, dvakrat, trikrat. Pčlagoma je začela soba temneti in zdelo se mi je, da se čudne pošasti plazijo po zidu. Vedeževalka me je prišla za roko. »Vidim in slišim grozovito pokanje«, je pričela skrivnostno govoriti, »do mozga prodirajoče krike smrtno zadetih, šviganje granat, hropenje hudo ranjenih, smrt, smrt in le smrt. Vidim mrtve ljudi, mrtvo živino in od granat razmesarjena trupla. In skozi vse te grozote si se srečno preril do Tibeta...« Hotela je nadaljevati, a meni je bilo dovolj. Vse grozote, ki sem jih preživel v vojni, so mi tako živo stopile pred oči, kakor bi jih bil pravkar preživel. Zazdela se mi je, da sem spet na fronti, v rovih, v blatu. Pred seboj sem zagledal uničena mesta, trge in vasi, grobove in spet grobove, begajoče ljudstvo, onečlašene žene in dekleta, kolero, kugo, svetovno norišnico in kri, človeško kri, ki je divjala, kričala po zadoščanju. Tudi Tifonov je povedala skoro vso njegovo preteklost.

Ko sva šla, sva bila oba globoko ganjena. Močala sva, a oba sva bila v dnu svoje notranjosti prepričana, da nama je ženska povedala nekaj resnice, pa naj jo je dognala tako ali tako.

Ker so začeli roparje neusmiljeno preganjati, se je morala tudi naša skupina umakniti. Naš gospodar si je izbral zelo dobro zavarovali prostor v Kumbumskem gorovju. Bila je to mala dolinica na vrhu skoro neprehodnega grebena. Do romarskega mesta Kumbuma je bilo deset ur hoda. Romarji so morali skozi ozko sotesko v bližini našega tabora, kjer so tolovaji navadno napadali, pobirali žrtvam dragocenosti in bliskovito izginjali v svoje varno zavetje. Za ubitimi romarji njih tovariši niso jokali, saj so bili prepričani, da so šli v nirvano v dolino sreče in zadovoljstva.

(Dalje.)

PREKMURSKI GLASNIK

Skrivnostni umor so odkrili v Sotini pri Lendavi. V bližini madžarske meje so našli orožniki mrtvega 40-letnega delavca Antona Bička, ki je imel razbito glavo. Zločin se je izvršil najbrž že pred 14 dnevi, ker je truplo že razpadlo. Domnevaajo, da so ga ubili tiho-tapci v mišljenju, da je graničar. Biček je zapustil ženo in pet nepreskrbljenih otrok.

Otrok je utonil v potoku. V Črensovcih so našli v potoku mrtvega 16 mesecev starega sinčka zidarskega pomočnika Štefana Sarčiča. Sinček se je splazil v odsotnosti staršev do potoka in padel vanj.

NAŠI NA TUJEM

Iz Herne-Holthausena (Nemčija) nam pišejo: Pred kratkim je 17-letna rojakinja Jožefa Jesenkova čistila okno, in padla iz drugega nadstropja na kamenita tla. Mladenka si je nevarno poškodovala hrbtenico in dobila tudi hude notranje poškodbe. V bolnišnici bo morala ležati dolgo časa.

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski Zvon« se najlepše zahvaljuje rojakom v domovini za lep sprejem naših izletnikov 15. avgusta. Zahvaljujemo se tudi izseljenskem referentu g. Finku za izposlovanje majhnega potrebnega nam zneska od banske uprave. Tudi za lepe knjige, ki nam jih je podaril g. Fink, najlepša hvala. V Jugoslaviji smo bili povsod pristrčno sprejeti in smo odnesli najlepše vtiske s seboj.

Iz Buer Hassela (Nemčija) nam pišejo: 55. letnico je praznoval 2. t. m. predsednik Jugoslovenskega društva »Edinosti« g. Ivan Rogina. K rojstnemu dnevu mu je v imenu Narodnega ženskega društva čestitala društvena predsednica gospa Jermanova in mu podarila šopek cvetja v imenu Jugoslovenskega društva »Edinosti« mu je čestital podpredsednik g. Franc Medvešek in mu izročil lepo srebrno žepno uro. Še mnogo let!

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: V nedeljo 20. t. m. bo imelo naše Jugoslovensko narodno društvo ob 17. vinski trgatvi v Försterjevi gostilni. Igralo bo pet godcev, ki prispejo iz Bottropa. Pridite, da na prireditveni zabavi pozabimo vse križe in težave.

BANKA BARUCH

11. Rue Aubert, Paris (9^e)

odpremiti denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu Vrh vse bančne pošte najkulantneje Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune Belgija št. 3064 64 Bruxelles, Francija: št. 1117 94 Paris, Holandija: številka 1458 66 Ned. Dienst, Luksemburg: št. 5067 Luxembourg — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne skaznice

ZANIMIVOSTI

× Angleškemu kralju narede svečano obleko. V Angliji se že zdaj pripravljajo na velike svečanosti ob kronanju kralja Edvarda VIII. prhodne leto. Tudi krasna darila prihajajo že iz vseh krajev angleškega imperija. Vsi, ki kaj pomikajo v angleški avnosi, se hočejo izkazati z darili kralju ob kronanju. Na posebno izvirno misel so prišli gojenci neke tkaninske šole v Indiji. Sklenili so darovati svojemu kralju za kronanje svečano obleko. Začetni hočejo z blagom, ki ga bodo izdeali gojenci sami. Potem pošljejo z odposlanstvom to blago kralju v London. S tem pa njihova naloga še ne bo končana. Odposlanstvo poveri kralju obleko in potem jo narede gojenci šole sami brez vsake pomoči. Ko je kralj izvedel za njihovo željo, je dejal, da si bo rad dal pometiti obleko in da jo bo oblekel ob pr-

vi priliki, ko bo lahko nosil promenadno obleko namestu uniforme.

× **Stavkovno gibanje v Franciji.** Pred dnevi so se začele v Franciji spet velike stavke raznih podjetij. Stavkovno gibanje se širi navzlic prizadevanju vlade, da bi s posredovanjem prekinila stavke in obnovila prejšnje stanje. Stavkajoči so v torek zasedli vrsto tvornic in zahtevali ne samo povišanje mezd, marveč tudi nadaljnje skrajšanje delovnega časa in povišanje plačanih dopustov. Najbolj sporna je zahteva stavkajočih, naj se v kolektivno pogodbo vnese posebna določba po kateri naj bi se mezde s povečanjem draginje same od sebe povišale. V torek je v mnogih krajih prišlo do spopada med obema taboroma. Desničarski listi poročajo, da imajo komunisti v Franciji že cele zaloge orožja in municije ter se po španskem zgledu pripravljajo na državljansko vojno. Desničarji sploh očitajo le komunistom, da so krivi tega obsežnega stavkovnega gibanja.

× **Oriške vaje s padali.** Na nedavnih velikih orožnih vajah v Rusiji so zlasti polagali važnost na vaje s padali. Te vaje imajo namen, spraviti čim več število ljudi za sovražno fronto, da bi od zadaj padli nasprotniku v hrbet. Tako se je pri ruskih orožnih vajah spustilo 1200 padalcev, oboroženih s puškami, številnimi strojnimi in 18 topovi. 170 kilometrov za nasprotnikovo bojno črto. S tem je ruska vojska dokazala, da lahko v potrebi s padali prenese mnogo vojaštva in orožja v zaletne sovražnikovega ozemlja.

× **Kitaški razbojniki so napadli vojaški vlak.** V bližini Mulenga je tolpa kitajskokorejskih razbojnikov napadla vlak z japonskimi četami. Okrog 200 razbojnikov, ki so bili dobro oboroženi, je ustavilo vlak na odprti progi. Vnela se je pravcata bitka, ki je trajala od sotebe zvečer do nedelje popoldne. Razbojniki so se umaknili šele, ko je vojaštvo dohitelo pomoč. Japonci so imeli 25 mrtvih in 45 ranjenih. Razbojniki so svoje mrtve in ranjene odnesli s seboj.

× **Človek-opica v gozdovih pri Rigi.** V neposredni bližini Rige so gozdovi, v katerih sta nedavno našla dva gozdarja človeka, ki je bil slinčen opici. Bil je po vsem telesu porasel z dlako in je skakal z enega drevesa na drugo. Gozdarja, ki sta ga prvičkrat videla, si nista bila na jasnem, s kakšnim bitjem imasta

opravila. Eden izmed njih pa se je vendar odločil in na to čudno opico streljal. Človek-opica se je zadet zvrnil z drevesa na tla. Ker je pa bil le laže ranjen na nogi, so ga prenesli v bolnišnico, kjer so ugotovili, da gre za podivjanega človeka, ki se je skozi vrsto let hranil izključno samo s sirovim sadjem, raznimi zelišči, pa tudi s sirovim mesom. Če ga je le dobil. Kdo se skriva za neznanecem, še niso mogli dognati, misli se pa, da je neki drvar, ki je izginil že pred sedmimi leti in ni bilo ves čas sledu o njem. Mogoče je da je drvarja zapustil razum in da je zaradi tega podivjal.

× **Konec meniške republike.** Kako pišejo listi, so šteti dnevi meniški republiki na gori Athosu. Razni pretresljaji svetovne vojne in številne vihere poznejših let so škodile tudi tej tvorbi, ki jo moremo prištevati k največjim posebnostim zgodovine. Skoraj točno pred 1000 leti je bila meniška republika ustanovljena in je prestala mnogo stoletij miru. Turški osvajalci so jo po tistem priznavali in ji pustili samoupravo. Leta 1913 je po drugi balkanski vojni prevzela Grčija oblast nad njo. Po novejših vesteh iz Aten je grška vlada zaradi slabih denarnih prilik izjavila, da ne more nič več podpirati te države. Mnogo menihov se je že izselilo v Jugoslavijo, Albanijo in Bolgarijo. Kako je meniška republika na gori Athosu naglo pešala, nam povedo te številke: Ob začetku svetovne vojne je bilo v tej republiki še 15.000 menihov, zdaj pa jih je še 185.

× **Zakaj nosijo Japonci platinaste prstane.** V Tokiu so pomladi ustanovili zvezo, katere člani se zavežejo, da bodo oni in udje njihovih družin nosili samo platinaste prstane in platinasto nakitje. To ni samo zahteva mode, temveč ima tudi svoj praktičen pomen. Novo modo platine so si izmislili v ministrstvu za narodno obrambo. Znano je, da je pri najmodernejšem vojnem orožju treba mnogo platine. Če nastane vojna, računa japonsko obrambno ministrstvo, da bo Japonska razpolagala z zadostno količino te dragocene kovine, ki je na svetu le malo. Če bodo udje te zveze vsi nosili platinaste prstane. V potrebi jih bodo dali na razpolago domovini prostovoljno ali prisiljeno. Ustanovitelji te zveze računa, da bodo imeli 120 ton platine v prstanih, če se v zvezo vpiše samo deseterina vsega japonskega prebivalstva, kar je najmanj, kar pričakujejo.

RADIO LJUBLJANA

(od 20. do 27. septembra)

Nedelja, 20. septembra 8.00: Vesel jutri pozdrav (plošče). 8.15: Prenos šolske maše iz franciskanske cerkve. 8.45: Verski govor (dr. Gvidon Rant). 9.00: Čas, poročila, spored. 9.15: Venček narodnih (plošče). 9.30: Prenos prireditve Rdečega križa iz Beograda. 10.30: Slovanska glasba (radijski orkester). 11.30: Promenadni koncert vojaške godbe. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.20: Plošče po željah naročnikov. 17.00: Kmetijska ura: Odbira plemenjakov (Jože Okorn). 17.20: Ura lahke glasbe: Notranjski trio. 18.10: Koncert Akademskoga pevskega kvinteta. 19.00: Čas, vreme, poročila, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pozabimo na vsakdanje skrbi (pester spored bo izvajal radijski orkester). 21.00: Prenos svetovnega koncerta iz Amerike. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Koncert radijskega orkestra.

Ponedeljek, 21. septembra: 12.00: Ameriški plesni orkestri (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Operne fantazije (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Pisani zvoki (radijski orkester). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Harmonisti pojo (plošče). 20.10: Zdravstvena ura: Jesenske nevarnosti (dr. Pirc). 20.30: Koncert klasične komorne glasbe bo izvajal Ljubljanski kvartet. 21.30: Koncert radijskega orkestra. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz.

Torek, 22. septembra: 12.00: Reproduciran koncert na wurliških orglah. 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Zabaven opoldanski spored (radijski orkester). 18.00: Koncert radijskega orkestra. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Reproduciran koncert na dveh harmonikah. 20.10: Prevrednotenje premoga (profesor Fran Pengov). 20.30: Večer lahke glasbe in veselih pesmic (tamburaški orkester in kvartet »Fantje na vasi«; vmes plošče). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz (vmesne vloške bo pel Mirko Premelč).

Sreda, 23. septembra: 12.00: Valčkova ura (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Simfonične slike (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Vsake-mu nekaj (pester spored, bo izvajal radijski orkester). 18.40: Mladinska ura: Razvoj prometa in prometnih sredstev v Egiptu od najstarejših časov do naših dni. (profesor dr. Valter Bohinec). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pesmi o morju (plošče). 20.10: Z našega lepega Jadrana (Vladimir Regally). 20.30: Plesne skladbe za dva klavirja (izvajali bosta Božena Šapljeva in Silva Hrašovčeva. 21.10: Operni spevi in odlomki (izvajala bosta Robert Primožič in radijski orkester). 22.20: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Narodne pesmi ob spremljavi harmonike (sodelovala bosta Tine Štibernik in Mirko Remškar).

Četrtek, 24. septembra: 12.00: Pesmi donskih kozakov (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah naročnikov). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Kmečki trio (vmesne vloške bo pel Svetozar Banovec). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Sokolstvo in socialni pokret (Marko Sabljč iz Beograda). 19.50: Pesmi Josephine Bakerjeve (plošče). 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Oktet »Ljubljanskega Zvona«. 21.15: Čajkovski: VI. simfonija v h-molu. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Instrumentalni dueti.

Petek, 25. septembra: 12.00: Slovenski biseri (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Skladbe Edwarda Griega (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Zvoki za oddih (radijski orkester). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Venčki popevk (plošče). 20.10: Ženska ura: Odnos staršev do šole (Zlata Pirnatova). 20.30: Operetni napevi (sodelovali bodo Dragica Sokova, Ivan Franzl in radijski orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 26. septembra: 12.00: Kar brez odmora se plošče vrtijo. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Kar brez odmora se plošče vrtijo. 14.00: Vreme. 18.00: Za delcpust! (radijski orkester). 18.40: Ob 150letnici prvega vzpona na MontBlanc (dr. Oskar Reja). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Narodni plesi (plošče). 20.10: Zunanja politika (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: II. idrijski večer. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Koračnice in valčki (radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

NE DA SE

Gospa: »Da veste, jaz nimam rada dosti besed. Če vam le mignem s prstom, pomeni: Pridite sem!«

Sluga: »Prav, gospa. A tudi jaz sem take vrste. Če odkimam z glavo, pomeni: Ne pridem!«

STRAH PRED TATOV

Žena: »Če se že tako bojiš tatov in potepuhov, kaj si potem ne kupiš revolverja?«

Mož: »Seveda, da mi še tega ukradejo.«

ZDRAVNIKOV ODGOVOR

Neka bogata, a zelo skopa dama sreča na cesti zdravnika. V pričakovanju, da dobi brezplačen zdravniški nasvet, ga vpraša: »Kaj naredite, gospod doktor, če se prehladite?«

Zdravnik: »Kašljam ali pa kiham!«

PRETIRAVANJE

Jaka: »Gospa, vi ste vsako leto mlajši!«

Špela: »Pretiravate!«

Jaka: »Dobro, pa recimo vsako drugo leto« ...

DOBER TRGOVEC

Dušan: »Če si že razdrla zaroko z menoj, mi vsaj povej ime mojega tekmeča.«

Zora: »Kaj ga hočeš ubiti?«

Dušan: »Ne, pač pa bi mu rad ponudil zaročni prstan naprodaj.«

NI BLAZEN.

Slavni zdravnik je zakričal na svojega pomočnika: »Ali ste blazni vi ali pa jaz.«

Drugi dan je prišel zdravniški pomočnik k njemu in mu molče predložil izpričevalo, da je duševno popolnoma zdrav.

NAJSTAREJŠI LJUDJE.

Sodišče se je obrnilo na župana neke občine naj zaslži v neki zadevi najstarejše ljudi svoje občine. Čez nekaj dni dobi sodišče odgovor: »Občinski urad ne more ustreči želji slavnega sodišča, ker so najstarejši ljudje naše občine umrli že pred dvema letoma.«

VRNIL JE JE.

Miha: »Ali mislite gospodična, da se boste sčasoma naučili ljubiti me?«

Špela: »Nikoli!«

Miha: »Saj sem vedel, da ste za učenje prestari.«

MISLI JE UGANILA.

A: »Ali je tista vedeževalka res uganila tvoje misli?«

B: »Natančno. Ves čas sem se bal, da bo zahtevala plačilo vnaprej, in res je bilo takpo.«

Podaljšaj
si
življenje

Življenje moremo podaljšati, bolezni preprečiti, bolezni ozdraviti, slabosti ojačiti, nestalne moremo utrditi, in nesrečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenost tirov, petrost, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj smisel, napolniti te z novim upanjem; ta poti pa je opisana v razpravi, ki jo te more vsakdo, ki zahteva dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je razločeno, kako morete v kratkem času in brez ovir med delom ojačiti svoje in misli, odpraviti slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabiljen spomin, nerazpoloženje za delo in mnoge drugih boleznih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Polno zbirališče:

Ernest Pasternack, Berlin SO,
Michaelkirchplatz 13, Abt. 88.

NOVOST! Samo Din 49-50

31.62.300. Anker-ura
Pravi švicar. stroj
Dobra kvaliteta, lep
kromirani okvir
5 letna garancija
Din 49-50

31.62.300. Rada 1
zavleženim zasled
in izvirni.
(Radium)
Din 59 50

Zahtevajte cenik, ki
ga vam pošlje sa-
lon in poštno
prosto

H. SUTTNER
LJUBLJANA 6

Lastna protoko-
lirana tovarna
ur v Švici

ZA JESEN SMO ZOPET ČENEJŠI.

Trenškoti Din 375.— Hubertus Din 250.—
Pumparice izpod 100.— V ogromni iz-
berj modne hlače. A. PRESKER, Ljub-
ljana, Sv. Petra c. 14.

KOČLJIVO VPRAŠANJE.

Sinko: Očka, kaj je to vegetarijanec?«

Oče: »To je človek, ki ne uživa mesa.«

Sinko: »Kaj pa potem takem uživa?«

Oče: »Sadje in sočivje.«

Sinko: »A kaj je mesojedna rastlina?«

Oče: »To je rastlina, ki žre meso.«

Sinko: »Očka, kaj pa če vegetarijanec uživa mesojedne rastline?«